Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...эмнай 1921 оной ...абрийн 21-һээ гарана | № 135 (13624) | 1974 оной июнийн 12, среда | Сэн 2 мүнгэн

Шэнэ, боро газар хахалжа, тарялангаа үргэдхэхэ хүдэлмэри Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (Сэлэнгэ) ураг-шатайгаар ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ тусхай 3 трактор табигданхай. Һүүлэй мэдээгээр, эндэ зуугаад гектар шэнэ газар, зуу гаран гектар залууг газар хахалагдаад байна. Энэ хүдэлмэридэ У. Очировай, П. Хамгушкеевэй агрегадууд эрхимлэжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист П. Хамгушкеев. Тусхай агрегадуудаар залууг газар хахалагдажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гээшэ ойрын сагай гол зорилго болоно.

(СССР-эй бүхы һунгагшадта, граждануудта КПСС-эй ЦК-гай Хандалгаһаа).

ҺУНГАГШЫН ҮГЭ

...ЙН ХУБИЛАЛТАНУУД

...дын засаг түрэдэ — ...эй Верховно Соведтэ ...а һунгалтын үдэр ойр-... байна. Манай совет де-...та мандат үгэхэдөө ...ад арад зоной ажа-...ай үндэһэн асуудал-...е шиидхэхын түлөө ...оролдодог гэжэ һайн ... юм. Арадай аша ту-...лба хэхэһээ үндэр ...ямар уялга депута-... байха бэлэй. Тэдэнэ-...дото ажал хэрэгтэ ...харагдадаг байна. ...Р-эй Верховно Совед-...одог һунгалта хадаа ...эхэ удха шанартай ...эрэг мүн. Энэ кампа-...бэлэдхэлэй үедэ үнгэр-...гай хүдэлмэриин дүн-...харагдадаг, тэдэниие ...хэлсэгдэдэг, һунгаг-...захянуудай ямараар ...гдэһэн тухай хаража ...эг байна.

...алтада бэлэдхэлэй үе ...СССР-эй Наукануудай ...ын эхэ ойтой тудал-... Эсэгэ ороной эрдэм ...дээдын зургаан бо-...Наукануудай академи ...лэй гайхамшаг зам ...гараа. Тэрэнэй ба-...убита болохо Буряад ...эрдэмтэд һунгалтын ...дые эхэ дэбжэлтэ-...угтажа байна. Урда ...аһаа хойшо болоһон ...тануудые тобшолхо-...най общество, тэрэ ...манай республикын ...эдэ гайхамшаг ху-...нууд болоо гэжэ бая-...дэглэнэбди. СССР-эй ...удай академиин Си-...отделениин Буряа-...лиалда болоһон шэнэ ...гэхэдэ, геологическа ...ститут нээгдэһэн, хэ-...н шэнэ лаборатори-...айгуулагдаһан байна. ...шухала шухала асуу-...ые шэнжэлхэ юм. ...илиалай дэргэдэ тоо-...электронно шэнэ ...ашинануудаар зэбсэг-...тоололгын центр бай-...а. Энэ хадаа эконо-...тематическа арга-...эрдэм шэнжэлэлгын ...ридэ программна ме-...эглэхэ арга олгохо

...адай филиалай эко-...эрдэм шэнжэлэл-...гарташье эхэ хуби-...уд болоо. Үнгэрэгшэ ...анда гурбан дабхар ...айшан үгтөө. Ажал ...зохид эрхэ байдалда ...аһагай эрдэмтэд ху-... Буряадай АССР-эй ...рилгын хүсэнүүдые ...эл болотор хүгжөөхэ ...шуудые шэнжэлхэ, ...он тойрон байгаа-...гаалха асуудал шэн-...айна. Мүнөө боложо ...рдэм техникын рево-люци, коммунис байгуулалтын зорилгонууд оршон тойрон байгаалиие хамгаалха тухай орёо асуудалнуудые табижа байна. Манай таһагай Байгаали хамгаалха лаборатори Байгал далайн, тэрэ шадарай байгаалиин баялигые — газар, уһа, агаар, ой модо, амитантан аймагые зүбөөр хэрэглэхэ асуудал шэнжэлхэ юм.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байгаа үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин аша үрэ ехэдхэхэ, промышленна районуудые бүридүүлхэ зам, тэрэшэлэн Буряадай АССР-эй ажалай хүсэнүүдые хэрэглэхэ, хүн зоной байдал һайжаруулха асуудалнууд манай таһагай эрдэмтэдэй үмэнэ табигдажа байна.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада эрдэм ухаан үйлэдбэри хоёрой холбоо барисаан улам үргэдөө, һайжараа. Энээнэй ашаар республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй улам түргэнөөр хүгжөөгдэхэ, ниитын үйлэдбэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһатай байгаа.

Үнгэрһэн энэл үе соо манай таһагай эрдэмтэд мэргэжэлээ, эрдэмээ дээшэлүүлһэн байна. Манай таһагта экономикын эрдэмэй 18 кандидат, эрдэмэй 1 доктор хүдэлнэ. Гурбадахи хүн бүхэмнай мэргэжэл һайнтай эрдэмтэн болонхой. Буряадай филиалай бусад институдууд болон лабораторинуудта мүн лэ иимэ һайн хубилалтанууд болоһон байна. Энэ ушар хадаа парти, правительствын зүгһөө эрдэм ухаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байһанай бодото гэршэ мүн болоно.

Дээдын засаг түрэдэ һунгаха һунгалтын үдэр бидэнэр, эрдэмтэд, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгэхэбди. Иигэхэдээ коммунис байгуулалтын ехэ түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхын түлөө, совет эрдэм ухаанай улам хүгжэхын түлөө, тэрэнэй коммунис байгуулалтын аша туһада алба хэхын түлөө дуугаа үгэнэбди гэжэ батаар найдагдана.

Н. БУЯЕВА,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай экономикын эрдэм шэнжэлэлгын эрдэмтэн, экономикын эрдэмэй кандидат.

16 МЯНГАН ЦЕНТНЕРЭЭР ҮЛҮҮЛЭЭ

Бүри һая болотор гэхээр Гильбэрэй «Заветы Ильича» совхозой һаалиин фермэнүүд аймаг соогоо һү һаалгаар гээгдэнги гэжэ тоотой байһан юм.

Энэ гээгдэлээ усадхахын тула совхозой дирекци, партком, коммунистнууд, бүхы һаалишад, малшадынь һүүлэй үедэ ехэ оролдолго гаргаа. Фермэнүүдые даагшадаар эдэбхитэй шударгы, бэрхэ хүнүүд табигдаа. Һаалишад, малшадай дунда эмхидхэлэй-ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдадаг болоо. Олонхи фермэнүүдтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. Мүн Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид горитой туһаламжа хүргөө. Тэдэнэй оролдолгоор фермэнүүдтэнь малай тэжээлэй рацион зүбөөр табигдаа, фермэ бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын пунктнууд нээгдэжэ, шадабаритай бэрхэ үрэжүүлэгшэд томилогдоо.

Эдэ бүгэдын аша үрэ абаһаар харагдажа эхилбэ. Байгша оной үнгэрһэн таба һарада нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо совхоз дотор тугал һураггүй олон абтаа.

Тиигэжэ тус ажахы энэ жэлэй түрүүшын хахадта 5610 центнер һү гүрэндэ тушааха даабаритай аад, июниин 1-нэй мэдээгээр 5970 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаад байба. Ондоогоор хэлэбэл, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь һараар урид дүүргэхэһээ гадна, 300 центнер һү үлүү тушаагаад, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалияа 53 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Энэ амжалтада Гильбэрэй һаалиин фермэ (даагшань Д. Б. Раднаева) ехэ хубита оруулаа. Эдэнэр һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб 40 хоногоор урид дүүргээ. Жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1245 килограмм һү һаагаа. Фермын түрүү һаалишад Любовь Бадмаева, Бимба Будаева гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1374—1440 килограмм һү һааһан байна. Эдэнэр май һара соо үнеэн бүриһөө 344 килограмм һү һаажа, бүхы аймаг соо эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа.

Бүхы арадуудай һайндэр — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые угтуулан, Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай малшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Аймагай ажахынууд жэлэй эхинһээ хойшо 76,6 мянган центнер һү худалдажа, хахад жэлэйнгээ түсэб 1100 центнерээр үлүүлбэ. Июлиин 1 болотор эндэхи колхоз, совхозууд түсэбһөө гадуур 16 мянган центнер һү Эхэ ороондоо үгэхэ зорилготой.

А. НАГАСЛАЕВ.

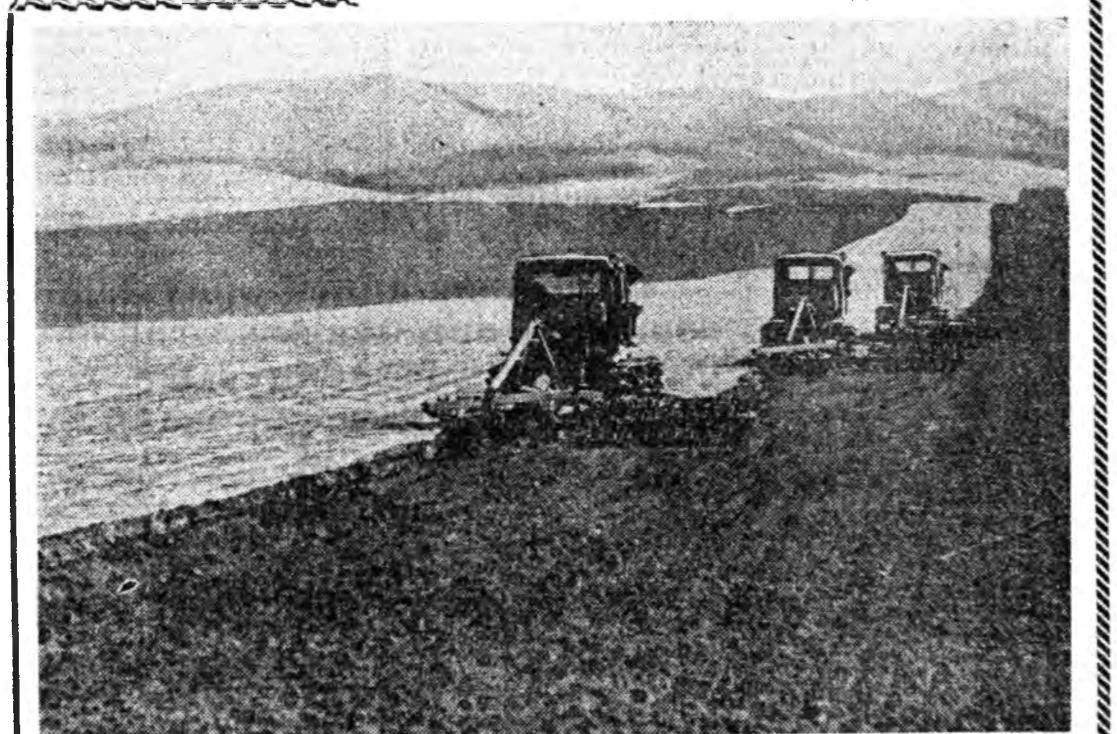

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭЭД, ХҮРШЭНЭРТӨӨ ТУҺАЛНА

Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Элһэнэй тракторно-таряан ажалай бригада хабарай тарилгын үедэ эршэтэйгээр хүдэлжэ, колхоз соогоо түрүүлэн тарилгаяа дүүргэһэн байна. Тус бригадые дүршэлтэй механизатор Кубунчик Галсанов хүтэлбэрилдэг юм. Энэ бригада 1767 гектарта шэниисэ, тэрэ тоодо 220 гектарыень хэрээһэлүүлэн таряа.

Тиихэдэ эндэ 677 гектар газарта обёос, 262 гектарта кукуруза тариг-даа.

Бригадын механизаторнууд 1212 гектар паар хахалжа, түсэбөө дүүргээ. Мүн эдэнэр 100 гектар шэнэ газар хахалһан байна. Мүнөө үедэ Галсановай бригадынхид зелёнко тарижа эхилхэнь. Бригадын түрүү механизаторнууд Михаил Бадмаев, Мунко Гармаев гэгшэд хүсэтэ «К-700» түхэлэй трактораар газар хахалжа, халаанайнгаа даалгабари үлүүлэн дүүргэнэ. Дамдин Гармаевай агрегат тарилгын үедэ халаанайнгаа даалгабари 40 гектараар үлүүлдэг байгаа. Энэ бригада хүршэ бригадынгаа 365 гектар газарыень элдүүрилжэ үгэһэн байна.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.
Хурамхаан.

ЗАЛУУШУУЛ — ТҮРҮҮ

«Родина» колхозой механизаторнууд жэлһээ жэлдэ орооһо тарянай тогтууритай һайн ургаса хуряажа, аймагай бусад ажахынууд сооһоо онсо шалгаржа гарадаг юм. Тус ажахыда дүршэлтэй, шалаһан мэргэжэлдээ дуратай механизаторнууд — ажалай түрүүшүүл яһала олон.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ, гүрэндэ таряа худалдаха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ механизатор бүхэн өөрынгөө ехэхэн хубитые оруулна. Хараалһан даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула нэн түрүүн хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ тракторнууд, хүдөө ажахын бусад оньһон техникэ һайнаар заһабарилжа, бэлэн болгохын тула хүн бүхэн ехэхэн оролдолго гаргажа шадаа. Хабарайнгаа тарилгада түгэс бэлэдхэлтэй ороһоной, тракторно-таряан ажалай бригадануудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ шадаһанай ашаар энэ колхоз аймаг соогоо түрүүлэн хабарайнгаа бүхы тарилгые дүүргээ. Мүн эндэ хартаабха, овощ тариха хүдэлмэри хараалагдаһан болзортоо һайн шанартайгаар дүүргэгдээ. Хабарай эртын паар элдүүрилэгдэһэн байна.

Тус ажахыда комсомол-залуушуулай хоёр бригада бии юм. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Тамирай тракторно-таряан ажалай бригада түрүүлжэ гараба. Дүй дүршэлтэй механизатор Анатолий Семёнович Агафонов энэ бригадые хүтэлбэрилнэ. Колхозой комсомолой комитедэй гэшүүн Леонид Алимасов группкомсоргоор ажаллахадаа, нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулаа гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Леонид халаан бүриингөө даабарие 150 процент, зарим үдэрнүүдтэ хоёр халаанай нормо дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй тоодо орожо шадаа. Механизаторнууд Анатолий Игумнов, Леонид Агафонов, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэридэ ажаллаһан комсомолой гэшүүн Иван Катаманов гэгшэд халаан бүриингөө даабарие 130—140 процент дүүргэжэ, бригадаяа түрүү зэргэдэ гаргаһан хүнүүдэй нэгэн.

Түрүүшын дабаан гаталагдаба. Тарилгын хойноһоо һайн харууһа хэхэ, буртаг ногоо усадхаха, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ хүдэлмэреэ Агафоновой бригада түлэг захалба.

Тамирай, Шаазагайн комсомол-залуушуулай бригаданууд ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэдэ хүртэхын тула тэмсэнэ. Шанга тэмсэл үргэлжэлһөөр.

С. РИНЧИНОВА.
Хяагтын аймаг.

...РАЙ ОБЛАСТЬ. Комсомолой бүхэсоюзна эршэ...га болоһон Байгал-Амарай түмэр зам ороной ...ажахыда тон ехэ удха шанартай. 3200 кило...татагдаха энэ харгы байгаалиин баялигуудай шэ...айнуудые уудлажа, промышленна районуудые ...ха, шэнэ хото, тосхонуудые бодхоохо арга олгохо ...гашад ой модон, шэлэ хада, нуур, намаг соо...ргы татаха юм. Мүнөө Бам станциһаа 66-дахи ...ртэ ажал ябажа байнхай.

...Г ДЭЭРЭ: Бам-Тындинска гэжэ участогта хэг...һан ажалые «Бамстройпуть» управлениин аха...женер В. С. Белопол хүтэлбэрилнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НҮХЭД А. А. ГРОМЫКО, Д. А. КУНАЕВ, Б. Н. ПОНОМАРЕВ ҺУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

МИНСК. (ТАСС). Минскэ городской хоёрдохи һунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэд Офицернүүдэй окружной байшан соо июниин 10-да сугларжа, энэ округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкатай уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрое хүндэлэлэй президиумдэ сугларагшад дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Партиин Минскэ горкомой секретарь А. А. Реут суглаае нээгээ.

Белоруссиин политехническэ институдай КПСС-эй түүхын кафедрые даагша А. Е. Журов — депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур А. А. Громыкын ажабайдал ба ажал ябуулга тухай хөөрөө. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө һунгалтын үдэр дуугаа үгэхые округой һунгагшадые тэрэ уряалаа.

КПСС-эй, тэрэнэй Центральна Комитедэй, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй манай партиин ЦК-гай Политбюрогой дотоодын ба гадаадын сэсэн мэргэн политикые уулзалгын үедэ үгэ хэлэһэн һунгагшад ехээр һайшаагаа. КПСС-эй ЦК-гай һунгалтын урда тээхи хандалгаһаа уламжалан, совет хүнүүдэй ехээр зоригжоһон тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Удаань сугларагшадаар халуунаар угтагдан, А. А. Громыко үгэ хэлээ. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэнэйнь түлөө һунгагшадта халуун баясхалан хүргөөд, энэ ехэ хүндэлэлгые Советскэ Союзай агууехэ Коммунис партида, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикын ленинскэ хараа шугамда зорюулнаб гээд тэрэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай ба Советскэ правительствын гадаадын политическэ ажал ябуулгада депутадта кандидат үгынгөө нилээд ехэ хубине зорюулаа. Эб найрамдалай Түүхэтэ программын талаар КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые дүүргэлгээр бидэнэр нилээд урагшаа дабшаабди. Энэ хадаа тус ажал ябуулгын талаар гол шухала тобшолол болоно гээд А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ.

* * *

АЛМА-АТА. (ТАСС). Ажалшадай түлөөлэгшэдэй — СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведые һунгаха талаар республикын ниислэлэй Алма-Атын — Ленинскэ һунгуулиин округой һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан эндэ июниин 10-да болобо. Ороной гүрэнэй засагай дээдэ органдо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаевые һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ дэбжүүлһэн промышленна предприятинуудай болон барилгануудай коллективүүдэй түлөөлэгшэд В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Соёлой ордон соо суглараа.

Партиин Алма-Атын горкомой нэгэдэхи секретарь П. И. Ерпилов суглаае нээһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрое хүндэлэлэй президиумдэ суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа. Алма-Атын — Ленинскэ һунгуулиин округой, һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ, Кировэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой токарь И. А. Булынинда үгэ үгтөө. Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшын нэрэ дээрэ Д. А. Кунаевай эльгээһэн бэшэгые тэрэ уншаа.

Үбшэлһэн дээрэһээ ажалшадай түлөөлэгшэдэй — Алма-Атын — Ленинскэ һунгуулиин округой һунгагшадай суглаанда хабаадаха аргагүй байһанаа шаналнаб, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар намайе дэбжүүлһэнэйнь түлөө ажалшадай коллективүүдтэ, округой бүхы һунгагшадта халуун баясхалан хүргэнэб гээд депутадта кандидат тус бэшэг соогоо мэдээсэнэ.

КПСС-эй XXIII съездын нэрэмжэтэ шудхалгын-механическа заводой инструментальна цехэй хүдэлмэришэн С. Ф. Молостов — депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур Д. А. Кунаевай ажабайдал ба ажал ябуулга тухай хөөрөө, Соведүүдэй ороной эрхим хүбүүд, басагадай түлөө июниин 16-да бүхы һунгагшад дуугаа үгэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

* * *

КАЛИНИН. (ТАСС). Калининска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёвтой һунгагшадай уулзалга эндэ июниин 10-да болоо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэлэлэй президиумдэ сугларагшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа.

Калининска политехническэ институдай кафедрые даагша О. С. Попов — депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Б. Н. Пономаревой ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрөө. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө июниин 16-да нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалаа.

Б. Н. Пономарев үгэ хэлэжэ, суглаанда хабаадагшадай зүгһөө халуунаар уттагдаа. Намда үзүүлһэн ехэ этигэл найдабарние агууехэ Ленинэй зааһан замаар арадые найдабаритайгаар хүтэлэн ябадаг Советскэ Союзай алдарта Коммунис партида хүсэдөөр хабаадуулнаб гээд депутадта кандидат тэмдэглээ.

ШЭНЭ ТАСС-ҺОНИН

ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭЛГЭ ЭХИЛЭЭ

Тэжээл бэлдэлгэ хаа хаанагүй шахуу эхилээ. Үбһэ хуряалгын амжалтануудые техникэ гол түлэб шиидхэдэг гэжэ хүдөө нютагуудта мэдэдэг. Тиимэһээ тэжээл бэлдэлгэдэ хэрэглэгдэдэг машинануудые заһабарилгада колхоз, совхозуудта ехэ анхарал хандуулна.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнэй ёһоор зунай эхин үеэр ажахынуудта 460 мянга шахуу тракторна косилка бэлдэгдэһэн байгаа. Россин Федерациин, Украинын, Казахстанай, бусад республикануудай олон ажахыда энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Үбһэ хуряалгые хожомшог эхилдэг Белоруссиин колхоз, совхозууд хуряалгын бүхы шахуу техникые — 31 мянга гаран тракторна косилкые зэһэнги бэлэн болгонхой. Энэ хадаа нёдондо жэлэй тус үеынхидэ орходоо һураггүй олон.

Тракторна тармуурнуудые заһабарилга үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ түргэнөөр хэгдэнэ. 195 мянга шахуу тармуур бэлдэгдэнхэй. Техникын нилээд олон оньһон сабшалан дээрэ хүдэлжэ эхилэнхэй. Бухал табидаг ба үбһэ суглуулжа багсалан уядаг оньһото түхеэрэлгэнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

(ТАСС-ай корр.)

«ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА—74» ГЭЖЭ ВЫСТАВКЭ ХААГДАБА

«Элүүрые хамгаалга — 74» гэжэ уласхоорондын выставкэ Москвагай Сокольники парк соо июниин 10-да хаагдаба. Элүүрые хамгаалгын, медицинскэ наукын, техникын ба эм дом буйлуулгын талаар һүүлшын туйлалтануудые 22 ороной, Баруун Берлинэй хэдэн зуун фирмэ, предприяти болон эмхинүүд харуулһан байна.

Советскэ Союз выставкэ дээрэ угаа ехэ һуури эзэлээ. Выставкын советскэ бүлэг: «Арадай элүүрые хамгаалга — Совет гүрэнэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн» гэһэн уряатайгаар үнгэрөө. Арадай элүүрые хамгаалха ба саг үргэлжэ бэхижүүлхэ тухай оролдолгые манай гүрэн хүсэдөөр бэедээ даажа абанхай. Совет медицинын угаа ехээр хүгжэһэн тухай бүлэгэй 3000 гаран экспонат харуулжа үгэнэ.

Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Чехословакиин, Югославиин туйлалтанууд үргэнөөр харуулагдаа. Элүүрые хамгаалгын, медицинскэ наука ба техникын талаар социалис экономическа харилсаа холбоон СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экспозицинууд соо харуулагданхай.

(ТАСС-ай корр).

1974 **Социалис мурысөөнэй хуудаһан № 4**

ҮҮСХЭЛ ГАРГАГШАДТА—ҮГЭ

АБЬЯАСТАЙ АЖАЛ АШАТАЙ

ҺААЛИШАДТА АНХАРҺАНАЙ АШААР

Нёдондо туйлаһан амжалтала бүри батадхажа, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилготойгоор аймагай ажахынууд. Үнгэрһэн жэлэй һүүлшын кварталда, 1974 оной түрүүшын хахадта — үнеэдэй үбэлжэлгын турша да — 74 мянган центнерһээ бага бэшэ һү һаажа, тэрэнэй 62 мянган центнерыень гүрэндэ худалдаха тухайгаа республикынгаа малшадта мэдүүлһэн юм. Һаалишаднай абаһан социалис уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна гэжэ баяртайгаар мэдээсэнэбди.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула аймагаймнай малшад нэгэн һаналтайгаар ажаллажа, үнгэрһэн 7 һарын хугасаада 52.656 центнер һү һаагаад, 47.260 центнерынь бэлэдхэлэй пунктда оруулжа, социалис уялгаяа 76,2 процент дүүргээд байна. Үлэһэн хоёр һарын туршада малшаднай адагынь 21.400 центнер һү һаажа, 17.100 центнерынь гүрэндэ худалдахадаа, абаһан уялгаяа 2.370 центнерээр үлүүлхэ болоно.

Социалис уялгануудаа Нарһатын, Яруунын совхозууд, шэнээр эмхидхэгдэһэн Тулдуунай совхоз амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Нарһатын совхозой Шулуунай баазын һаалишад 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1650 килограмм һү һаажа абаха социалис уялгатай байбал, һүүлэй мэдээгээр, тэрэнээ 1606 килограммда хүргэнхэй. Үнинэй, дүй дүршэлтэй малшан Митып Цыбикович Раднаевай хүтэлбэрилдэг энэ фермын коллектив 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2.040 килограмм һү абаха байһандаа этигэнэ. Эндэхи түрүү һаалишан Хандажап Нимбуева мүнөө үнеэн бүриһөө 1.883 килограмм һү һаажа, абаһан уялгаяа 133 килограммаар үлүүлээд байна. Һаалишад Ц-Д. Гуржапова, Д-Х. Доржиева гэгшэд мүн лэ үнеэн бүриһөө 1885—1850 килограмм һү һаажа, абаһан уялгаяа 133-200 килограммаар үлүүлээ. Тулдуунай совхозой бэрхэ һаалишан Инна Гомбоева абаһан уялгаяа эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь.

Аймагай 36 фермэдэ 376 һаалишад ажаллана. Ажахынуудаймнай олон һаалишад юһэ һарынгаа түсэб июнь һарын эхеэр дүүргэхээр хараална.

Эдэ бүгэдэ колхоз, совхозуудта фермэнүүдэй, һаалишадай дунда социалис мүрысөө оролдосотойгоор эмхидхэһэнэй аша үрэ мүн. Мүрысөөндэ түрүүлһэн малшадые урмашуулха хэрэгтэ анхарал ехээр табигдаа. Арбан хоногой, һарын, кварталай дүнгүүд малшадай зүблөөн дээрэ олондо дуулгагдадаг, аймагай газетэдэ бэшэгдэдэг байна. Эдэ суглаанууд дээрэ бии байгаа дутагдалнууд, арга боломжонууд элирхэлэгдэжэ, цаашадаа һү һаали дээшэлүүлхэ тухай хэлсэгдэдэг гуримтай.

Һара, кварталай туршада түрүүлһэн һаалишад болон мал адуулагшадта үнэтэ бэлэгүүд барюулагдадаг, тэдэнэй хүндэлэлдэ алдар солын туг ажахы бүхэндэ үргэгдэнэ. Кварталай, хахад жэлэй туршада эрхим һайн үрэ дүн туйлажа, аймаг соогоо түрүү гараһан һаалишадай нэрэ, обог «Алдар солын» дэбтэртэ бэшэгдэдэг, тэдэнэй нэрэ дээрэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой амаршалгын бэшэг эльгээгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй 4-дэхи кварталай, байгша оной түрүүшын хахадта үнеэн бүриһөө 1350 килограммһаа доошо бэшэ, жэлэй туршада 2500 килограмм һү һааһан, үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлһэн һаалишад үнэтэ шанда хүртэхэ. Аймаг соогоо нэгэдэхи һуурида гараһан һаалишан, мал адуулагша «Аймагай чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг, тэрэнэй нэрэ Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэдэг юм. I, II, III һуурида гараһан малшад «Табан жэлэй түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй дэбтэртэ» оруулагдажа, тэдэнэртэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдана. Һү һаалиин фермэнүүдэй дунда нэгэдэхи һуурида гараһан коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдана.

Гадна һаалиин фермэ бүхэндэ үнеэдые һайса буйлуулагдаһан тэжээлээр, зөөлэн дэбдихэрээр, дулаан байраар хангаха талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехэ оролдолго гаргаһан байна. Энэ талаар аймгүйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын управлени, партиин райком саг үргэлжын хиналта табиһан байха юм.

Республика дотороо үүсхэл гаргаһан һаалишаднай хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь дүүргэхын тула энэ хугасаада габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн манда үргэлжэлһөөр.

В. ЖДАНОВ,
аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫН ТОЛИ

Малай үбэлжэлгэ үнгэрбэ гээшэ. Энэ үедэ республикымнай колхоз, совхозуудай малшад абаһан уялгануудаа хэр зэргэ бэелүүлжэ байнхайб гээд хаража үзэе.

Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 14 процент ехэ мяха, 9 процент дээгүүр һү, 16 процентээр олон үндэгэ абаха гэжэ тэдэнэр шиидэнхэй. Жэлэй дүрбэ һарын дүнгөөр республикымнай **колхоз, совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө 16 процент ехэ һү, 9 процент олон үндэгэ гүрэндөө тушаагаад байна.** Зүгөөр энэ үедэ нёдондоной түрүүшын дүрбэ һарынхиһаа бага мяхан бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа. Тиигэжэ гүрэндэ һү, үндэгэ худалдаха социалис уялганууд урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Үнгэрһэн дүрбэн һарада **үнеэн бүриһөө нёдондонойхидо орбол 54 килограммаар гэхэ гү, али 9 процентээр ехэ һүн һаагдаа.** Нёдондонойхидо орбол, гүрэндэ 17—26 процент ехэ һү тушаагшадай тоодо Загарайн, Зэдын, Яруунын, Ахын аймагууд ороно, Баргажанай, Баунтын аймагууд лэ нёдондонойхиһоо һү бага тушаагаа.

Үбэлжэлгын үедэ республикымнай хонишод нилээд амжалтатайгаар ажаллажа гараа. Эдэнэрэй хүсөөр бүхыдөө **689.837 хурьгад абтаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 25 мянга гаран толгойгоор олон болоно.** Энэ талаар Зэдын, Хурамхаанай, Яруунын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд шалгарба. Зэдын аймагай ажахынууд зуун хонин, түлгэ бүриһөө 80 хурьга түлжүүлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ. **Республикымнай хонишодой 208 бригада хонин бүриһөө 100, тэрэнһээ олон хурьга түлжүүлжэ байна.** Зүгөөр бүхы республикаараа 700 мянган хурьга томо болгохо гэһэн уялгамнай дүүргэгдээгүй. Тиигэбэшье түл абалга ехэ хубилалта оруулха ёһотой.

Баргажанай, Бэшүүрэй, Ахын аймагуудай ажахынууд нёдондонойхиһоо үсөөн хурьгадые абажа, бултанһаа гээгдэбэ. Мүн энэ үедэ абтаһан хурьгадай 4 процентнь гарзалшоо. Илангаяа **Хяагтын, Бэшүүрэй, Яруунын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта хурьгад олоор гарзалаа.** Хяагтын аймагта бүхыдөө 56.280 хурьгад абтаһан аад, тэдэнэй 4790 толгойнь гэхэ гү, али 9 процентнь үхэл гарзада ороо. Эдэ бүгэдэһөө боложо, республикын колхоз, совхозуудай 100 хонин, эмэ түлгэ бүриһөө 70 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна.

Үнгэрһэн дүрбэ һарын туршада бүхыдөө **51.858 тугал абтажа, тэрэнэй 11 процентнь гарзада ороһон байна.** Эгээн олон тугал Сэлэнгын аймагай ажахынуудта гарзалуулагдаа. Эндэ 2337 тугал абтаад, тэрэнэй 461-ниинь үхэл гарзада орошоо. Мүн тугалнууд Хяагтын, Зэдын, Түнхэнэй аймагуудта ехэ гарзатай. Тиигэжэ республикын колхоз, совхозуудай зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 32 тугал томо болгогдожо байна.

Республикын колхоз, совхозуудта **52.350 поршоонхо абтаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 9.819 толгойгоор (23 процент) олон болоно.** Загарайн аймагай ажахынууд нёдондонойхиһоо хоёр дахин олон поршоонхо абаа. Мүн Захааминай, Сэлэнгын, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта урдынхиһаа олон поршоонхо абтаад байна. Баргажанай, Хэжэнгын аймагууд лэ нёдондонойхиһоо үсөөн поршоонхо абажа, мүрысөөндэ гээгдэжэ ябана. **Тиигэбэшье республикын колхоз, совхозуудта абтаһан поршоонхонуудай 16 процентнь гарзалшоо.** Илангаяа Баргажанай, Хяагтын, Яруунын, Хэжэнгын, Прибайкалиин аймагуудта поршоонхонууд ехэ гарзатай. Тодорхойлбол, Баргажанай аймагай ажахынууд бүхыдөө 686 поршоонхо абаһан аад, тэрэнэйнгээ аяар 281 толгойень үхүүлжэрхёо. Энэнь бүхы абтаһан поршоонхонуудайнь 41 процент болоно.

Байгша оной дүрбэн һарада бүхы малай хэр зэргэ үбэлжүүлэгдэһэниинь хаража үзэбэл, **үхэрнүүдэй, хонидой үхэл гарза нёдондоной энэ үеынхиһөө бага байна.** Үхэрнүүд (тугалнуудтайнь хамта) энэ үедэ Бэшүүрэй, Баунтын, Яруунын, Кабанскын, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудта олон гарзалуулагдаа. Хонид (хурьгадтаяа) Баргажанай, Бэшүүрэй, Загарайн, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Улаан-Үдын, Хоринин аймагуудта нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ гарзатай байшоо. Бусад аймагуудта үхэрнүүдэй, хонидой үхэл гарза нёдондонойхиһоо доогуур.

Майн 1-нэй байдалаар колхоз, совхозуудай **бүхы шубуудай тоо 1.920.237-до хүрөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 249.573 толгойгоор олон болоо.** Шубуудай тоо гол түлэб Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудта олошорһон байха юм.

Нийтын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө республикын колхоз, совхозуудай малшадай дунда социалис мүрысөөн яажа эмхидхэгдээб, ямар онол аргануудхэрэглэгдээб гэжэ энэ хуудаһанда харуулагдана. Зунай бэлшээриин үедэ малшадай мүрысөөнэй бүри эршэтэйгээр үргэлжэлхэ байһаниинь элитэ.

Ажалай Улаан Тугай орденто тугалшан Балмасу Содномовна Базарсадаева Суулгынгаа совхоз, Мухар-Шэбэрэйнгээ аймаг дотор эрхим ажалаараа суурхадаг, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг. Энэ жэлэй үнгэрһэн 5 һарын туршада Б. С. Базарсадаева 190 нялха тугал абажа, тэдэниие 20 хоногтой болгожо, боро эдеэндэ оруулаад, бусад тугалшадта дамжуулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй габьяата малшан Б. С. Базарсадаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХИНАХА, ТУҺАЛХА, ҺУРГАХА

Һүүлэй жэлнүүдтэ ... аймагта һаалиин ферм... дэй ажал һайжаруулха... лаар ехэ хүдэлмэри ... һэн, энэ талаар һонирх... дүршэл олдоһон ... Һара бүхэндэ һаалиин... мэнүүдые даагшадые ... газарта (Тарбагат... Ивалгада) суглуулаад, ... мэ бүхэндэ хүрэжэ, ... байдалыень харадаг, ... мые даагша үнгэрһэн ... дүн тухай соносхоод, ... һан һарада хэды шэнэ... һааха, хэдыень гүрэндэ ... далдаха байһанаа мэдүү... Тиихэдээ тэдэнэр бэел... дэмээр, хүнэй хойно, ... гүйгөөр тоо хэлэдэг ... юм. Зүгөөр абаһан у... мнай, мэдүүлгыемнай ... һарада баһал игэжэ ... ха, асууха гэжэ ... даагшад һайса мэдэдэ...

Хүршэ ажахынуудай... мые даагшад ажабай... мнай ерэжэ хараха гэ... дэхэдээ, тэдэнэр ... ариг сэбэр, һайнаар ... ха гэжэ оролдодог ... тай.

Энэ суглаан дээрэ ... һэн һарын дүнгөөр ... фермэдэ КПСС-эй ... мой аймгүйсэдкомой ... жуулгын Улаан туг ... лагдадаг. Кварталай ... гөөр түрүүлһэн ... даагшадта мүнгэн шан... додог юм.

Фермэнүүдээр ябаж... хадаа, хаана шэнэ, ... дүршэл тодорноб, тэр... танилсадаг, өөрынгөө ... мэдэ тэрэниие хэрэгл... жэ оролдодог гурим...

Социалис мүры... дүнгүүдые игэжэ то... гоор, һара бүхэндэ ша... болоһоной ашаар ... ажахынууд һү һааля... бүри дээшэлүүлнэ. ... һү худалдаха түсэбөө ... лэн дүүргэнэ. 1974 ... июниинь 1-нэй бай... аймагнай бүхы дээрэ... дэ һү худалдаха хаха... лэй түсэб 101 процен... гээд байна.

Э. БУЕРАЧН...
КПСС-эй Улаан-Ү...
райкомой секре...

> Һайн шанартай продукци ехээр, бага гаргашатайгаар бүтээхэ гэһэн уряа-лозунг доро түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй.
>
> **(СССР-эй бүхы һунгагшадта, граждаиинуудта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгаһаа).**

ҺҮНЭЙ ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Гүрэндөө һайн шанартай продукци худалдаха гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй нэгэ шухала эрилтэ мүн. Илангаяа һайн шанартай һү гүрэндөө тушааха талаар олон дутагдалнууд үзэгдэдэг байгаа.

Тиимэһээ колхозой правлени һү һаалиин фермэдэ ариг сэбэрые сахиха, эрхим шанартай һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха талаар энэ жэлдэ хэдэ хэдэн хэмжээ абаһан байна. Нэн түрүүн үнеэдые сэбэр байлгаха гэжэ һаалишаднай оролдодог болонхой. Энээниие ямар аргаар туйлаабибди гэхэдэ, үнеэдээ һарын туршада сэбэр байлгаһан һаалишанда үнеэн бүриинь түлөө 1 түхэриг түлэнэ. Хэрбээ үнеэнэй муухай байгаа һаань, тиимэ түлбэри үгтэдэггүй. Энэ мүнгэн һаалишад, малшадай салингай фонд сооһоо гарана. Һарын туршада фермые даагша, зоотехник хэн һаалишанай үнеэдэй хэр сэбэр байһыень хаража, шалгажа байдаг. Тэдэнэрэй зууршалгаар һарын эсэстэ һаалишадта энэ мүнгэн түлэгдэдэг гуримтай. Иимэ гуримай тогтоогдоһонһоо хойшо фермын 400-гаад үнеэд бүхыдөө тооной арюун сэбэр байлгагдадаг болонхой. Урдынхида адли хоёр гуяа дарсагар шабааһан бөлгөжорхиһон үнеэд харагдахаяа болёо.

Фермэдэ һүнэй сэбэрые, тоһолигые, гашалангирые үдэр бүри шалгаха, тодорхойлхо лаборатори бии. Һаалишадта һүнэй түлөө мүнгэ түлэхэдөө, тэрэнэй хэр сэбэр, хэр тоһолигтой байһыень харалсадаг. Жэшээнь, 2-дохи группын шанартай центнер һүнэй түлөө һаалишадта 2 түхэриг 20 мүнгэн үгтэдэг байбал, 1-дэхи группын һүнэй түлөө 20 процент дээгүүр түлөөһэн тогтоогдонхой. Зүгөөр 3-дахи группын центнер һүнэй түлөө оройдоо 1 түхэриг түлэгдэнэ. Тиимэһээ һаалишан бүхэн сэбэр, һайн шанартай һү тушааха гэжэ оролдоно.

Һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ зорилгоор һүеэ түнаадаг, дээдэхи үдхэн һүн гүрэндэ тушаагдаад, оёоройнь шэнгэн һүн фермэ доторой хэрэгсэлдэ гаргашалагдана.

Фермэдэмнай һү һэбэрээхэ түхеэрэлгэ бии. Мүнөө үедэ колхознай гол түлэб 1-дэхи, 2-дохи группын шанартай һү тушаана.

В. СМОЛИН,
Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

«Восход» колхозой һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Фермын һаалишад дүн харуулгын самбарай дэргэдэ үдэр бүхэндэ сугларжа, хэн түрүүлжэ, гээгдэжэ ябанаб гэжэ һонирхожо байдаг.

Колхозой 20 һаалишадай дундаһаа Е. И. Калашникова, Е. Д. Русина, Е. А. Русина болон бусад эрхимлэжэ ябана. Табан һарын дүнгөөр эдэнэр үнеэн бүриһөө 1400—1500-гаад килограмм һү һаагаад байнхай. Колхоз бүхыдөө гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб майн 1-дэ дүүргээд байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой һаалишад (зүүн талаһаа) А. И. Русина, Е. А. Русина.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ТОО, БАРИМТАНУУД

☆ Дүрбэн һарын туршада республикын аймагуудай гүрэндэ худалдаһан малай 72.806 центнерынь үхэрнүүд. 4.266 центнерынь хонид, 21.284 центнерынь гахай, 5316 центнерынь шубууд, 6.274 центнерынь морид байба. Үхэрнүүд дунда зэргээр 327 килограммтайгаар, гахайнууд 93 килограммтайгаар гүрэндэ худалдагдаа.

✪ Эгээн олон үхэр Зэдын, Яруунын аймагууд, эгээн олон гахай Кабанскын, Бэшүүрэй аймагууд, эгээн олон шубуу Кабанскын, Улаан-Үдын аймагууд гүрэндэ худалдаһан байна.

✪ Майн1-нэй байдалаар республикын колхоз, совхозуудай малай тоо толгойе нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, үхэрнүүд 4.542 толгойгоор, хонид 57.086 толгойгоор, гахай — 3.585 толгой гоор, шубууд — 249.573 толгойгоор олошорһон байна. Зүгөөр адуу мориной тоо нёдондоной энэ үеынхиһөө 1.483 толгойгоор үсөөн болошоо.

✪ Энэ үедэ ороондо оруулагдаһан үнеэдэй, эмэ хашарагуудай 60 процентнь, эхэ гахайнуудай 3 процентнь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн байна. Эхэ гахайнууд Кабанскын, Мухар-Шэбэрэйл аймагуудта искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ.

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА

Яруунын малшадай үүсхэл халуунаар дэмжэхэдээ, Суулгын совхозой Гашайн отделениин фермын коллектив үбэлэй юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1.400 килограмм һү һаахабди гэһэн уялга абаһан юм. Тэдэнэй хүршэ Шаралдайн Түбэй фермын һаалишад, малшад энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 1.700 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гээд мэдүүлһэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо долоон һара барагдаба. Эдэ фермэнүүдэй коллективууд абаһан уялгаяа хэр зэргэ дүүргээб гээд хараад үзэе.

«Забайкалец» совхозой Түбэй фермые коммунист Ф. С. Носков арбан гурбадахи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ эндэ эбтэй эетэй, ажалша бэрхэ коллектив байгуулагданхай. Һаалиин фермэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тэдэнэр нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараһан байха юм. Жэшээнь, тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой болон аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, аймагай газетын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн. Жэлэй эхинһээ хойшо дүрбэ һарын туршада эндэхид үнеэн бүриһөө 900 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнеэн бүриһөө 44 килограммаар дээшэлүүлээ.

Жэлэй эхинһээ хойшо 116 тугал абтажа, 137 үнеэд үрэжүүлэгдээ. Ехэ һүнэй түлөө мүрысөөн һаалишадай дунда үрэ ехэтэйгээр ябуулагдана, дүнгүүдынь арбан хоног, һара бүхэндэ гаргагдажа, коллективэй дунда үргэнөөр зүбшэгдэнэ. Тиихэдээ хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд элирүүлэгдэдэг, бии байһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд абтадаг гуримтай. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ гарагшад материальна болон моральна талаар урмашуулагдадаг.

Комсомол - залуушуулай энэ фермэдэ харууһалагдадаг 227 үнеэд 14 һаалишадта даалгагданхай. Мүнөө тэдэнэр үдэр бүри 15—16 центнер һү һаажа, 13—14 центнерыень гүрэндэ тушаана. Һаагдаһан һүнэй шанарай түлөө шангаар тэмсэнэ. Тиимэһээ һүүлэй үедэ эндэһээ нэгэшье килограмм һүн голодоһондо ороогүй.

Зүгөөр хүршэ Суулгын совхозой **Гашайн** фермэдэ бүхы юумэн һайн ябана, абаһан уялганууд бодотоор бэелүүлэгдэнэ гэхын аргагүй. Һаалишад, малшадтай уулзажа хөөрэлдэхэдэ, фермэдэхи хүдэлмэриин гуримтай танилсахада, олохон дутагдалнууд тодорно. Нэн түрүүн ажалай эмхидхэл һула, абаһан уялгын дүүргэлтын түлөө үрэ ехэтэй мүрысөөн эмхидхэгдээгүй. Эгээл энээнһээ уламжалан, эндэхид урда жэлнүүдтэ түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг, фермын улаан булан дээрэ үдэшэндөө табан хушуун ялардаг, үдэртөө Улаан туг намилзадаг һаа, мүнөө аймаг соогоо гээгдэнги фермэ гэжэ тоологдодог болонхой. Хүршэнэрэйнгөө жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 900 килограмм һү һаажа байхадань, эндэхид арайхан 490 килограммда хү... Нүгөөдүүлһээ 148 ... үнеэдээр олоншье һаа, ... бэ һара соо 206 центн... тэдэнһээ багаар һаагаа.

Ямар ушар шал... фермэдэ һү һаали ... доошолооб гэһэн асуу... фермын үнинэй ... шан, коммунист М. Е. ... нова, шэргэһэн үнеэ ... һалдаг гүүртын ү... С. Е. Борисов гэгшэд ... жэ тайлбарилна.

— Үбэлэй һара... үнеэн бүриһөө 1.400 ... грамм һү һаажа шадах... га боломжотойбди гээд ... үгөө һэмди. Тэрэ гэһ... хойшо долоон һара ү... Энэ үе соо үнеэн бү... 869 килограмм һүн һа... Тиимэ болохолооро аб... уялгамнай миин са... дээрээ үлэшэхэнь. ... байдалай гол шалтаг... нии һанаашаар хада, ... сөөнэй гурим сахигд... һаалишад, тугалшад, ... шадэй дунда дэлгэрһ... рысөөнэй дүн саг ... гаргагданагүй, түрүүл... рагшад урмашуулагд... фермэ дээрэ ажалай ... һула, ойлгууламжын ... мэри ябуулагдадаггүй ... — М. Е. Иванова һа... ябаһанаа сэхэ руунь ...

Зүб лэ даа. Хүршэ... ажахынуудай хүтэлб... шэдэй социалис мүры... хидхэхэ хэрэгтэ, мүры... дэй абаһан уялгаа... лүүлхэ асуудалда хо... доогоор хандахадал, ... байдал тохёолдоно ... Хойшодоо энээниие ... хаар.

Б. ЖАМБАЛ...
манай ко...

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАГШАД ХӨӨРЭНЭ

УРМАТАЙГААР АЖАЛЛАХАДА УРАГШАТАЙ

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан С. Ш. ЗАНДЕЕВА:

Манай колхоздо һайнаар, үнэн сэдьхэлһээ ажаллажа байһан малшадые урмашуулха хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэднай ехэ анхарал табидаг. Жэлэй эхиндэ социалис мүрысөөнэй гурим баталагдахадаа, ямар дүн туйлаһан һаалишад, хонишод, мал адуулагшад яажа урмашуулагдахаб гэжэ уридшалан соносхогдодог юм. Колхозой правлени, партком тэрэ гуримаар хараалагдаһан урмашуулгануудые нарииаар дүүргэдэг байна. Тиимэһээ малшад ажалдаа амжалта туйлаха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдодог гээшэ.

Колхозой һү һаалиин гүүртэнүүдэй мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдожо, түрүү коллективтэ дамжуулгын Улаан туг 40 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн һаалишанай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэжэ, тэрээндэ баяр баясхалан хүргэһэн амаршалгын бэшэг эльгээгдэдэг.

1972 оной дүнгөөр үнеэн бүриһөө 2 мянган килограммһаа дээшэ һү һааһан 11 һаалишад Москва хото ошожо, ВДНХ хаража ерэһэн байна. 1973 оной дүнгөөр үнеэн бүриһөө 2500 килограммһаа дээшэ һү һаагшад мүн лэ иимэ хүндэлэлдэ хүртөө. Үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һаагшад Аршан курортдо амарһан, 2000 килограмм һааһан хүнүүд Ниловэ Пустынь курортдо эльгээгдэһэн байха юм. Игэжэ жэлэй дүнгөөр олон һаалишад урмашуулагдаа.

Мүн хонишодой, мал адуулагшадай мүрысөөнэй дүн жэлдээ нэгэ удаа согсологдожо, түрүүшүүл мүн лэ һайнаар тэмдэглэгдэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ мүрысөөндэ эрхимлэһэн 4 хонишод, 6 һаалишад, 4 мал адуулагшад Монголой Арадай Республикаар аяншалха путевкоор шагнагдаа һэн. 14 малшад Аршан курортдо, 15 түрүүшүүл Ниловэ Пустыньда амарһан байна.

Малшадай дунда мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар жэл ерэхэ бүри һү һаали дээшэлнэ, түл һайнаар абтана, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Хүнүүд урма зоригтойгоор ажаллахадаа, ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабан гарадаг, һанаһандаа хүрэдэг гээшэ ааб даа.

АХА НҮХЭДЭЙ АНХАРАЛ ХҮСЭТЭЙ

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон Н. Санзуев:

— Сэхыень хэлэхэдэ, манай аймагай түрүү хонишод хоорондоо мүрысэхэдөө, гансал өөһэдынгөө отарануудтахи дүнгүүдые адаглаад, бэе бэеэ ахилсахые оролдогшо бэлэй. Тиихэдээ тэдэнэр жэл бүри яһала ехэ амжалта туйладагшье һаа, баян дүй дүршэлынь юундэшье үргэнөөр тараагдадаггүй, нэбтэрүүлэгдэдэггүй байгаа. Шэнэ онол арга, дүршэлөө залуу хонишодто дамжуулхын тула жэлэй туршада хэды уулзалгануудшье үнгэргэгдэдэг байһан, тэд туһатай үрэ дүн туйлагдадаггүй бэлэй.

Мүрысөөнэйнгөө эршые шангадхаха, залуу хонишодоо дүршэл шадабаридаа һургаха талаар Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Гасарун Лубсанович Рабдаев яһала болохотой шэнэ үүсхэл гаргаа һэн. Энэнь юуб гэхэдэ, ахалагша хонишон залуу хонишодые шефтээ абажа, заабол зуутанай зэргэдэ гаргахаар шиидээ бэлэй.

Иимэ шефскэ туһаламжа үзүүлхэ, мүн өөрөөшье түрүү зэргээ алдангүй амжалта туйлаха гэһэн мүрысөөнэйнь гол гурим урдынхиһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, түрүү хонишод уялга абахадаа, шефскэ туһаламжа үзүүлхэ, бригададаа дүй дүршэлөө зааханаа гадна, хэжэ байһан ажалыень шалгажа байха юм. Тиихэдээ һүүлэй һүүлдэ дүнгөө согсолходоо, шефтээ абаһан хонишонойнгоо зуутанай тоодо ороогүй һаань, өөрынь туйлаһан амжалта тоологдохогүй гэхэ гү, али мүрысөөндэ эрхимлэһэнэй эрхэдэ хүртэхэгүй байна. Игээд эрэхэлээрээ, түрүү хонишод тэмсэлдээ ахижа гарахын тула туһа хүргэхөөр абаһан хонишондо дүршэлөө оролдосотойгоор дамжуулха жэшээтэй.

Манай бригадые шефтээ абаһан Гасарун Лубсанович үбэлжэлгын эхилхэһээ хабар болотор таһалгаряагүй айлшалжа, дутагдалыемнай заабол элирүүлээд, ямаршье мэргэжэлтэ, хүтэлбэрилэгшэдһөө дутуугүй заабари, зүбшэл хэлээд ошогшо бэлэй. Энээнэй ашаар бидэ байгша ондо эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлээбди.

Жэл бүри горитой амжалта туйладаг суута хонишодой анхарал доро байхадаа, омогорхожо, тэрээнтэйгээ нэгэн һаналтайгаар ажаллаха бодол түрэнэ. Тиимэһээ мүрысөөнэй энэ шэнэ арга яаха аргагүй хүсэтэй, ямаршье муу бригадые урагшань гаргаха шадалтай ха гэжэ ойлгоо һэмди.

Саашадаа Гасарун Рабдаевай энэ үүсхэл гансашье Зэдын аймаг соо бэшэ, мүн республика дотор хүндэтэй һуурияа олохол байха.

МАНАЙ ВЕРХОВНО СОВЕТ

СССР-эй Верховно Совет — манай гүрэнэй засагай дээдын зургаан мүн. Конституциин үндэһөөр тэрэ захирһан ажал ябуулгатай, бүгэдэ хабаадуулһан дээдын хуулиин шалгалтатай хуули гаргадаг засагые нэгэдүүлэг юм.

Гансал Верховно Совет Конституцида хубилалтануудые оруулха, шэнэ республикануудые ССР Союзда абаха, шэнэ автономито республикануудые ба автономито областьнуудые эмхидхэгдэхэ асуудалнуудые баталха, мүн гүрэнэй түсэб болон гүрэнэй бюджет баталха, союзна хуулиин гурим шэнжэлэйхэ тогтоолнуудые гаргаха эрхэтэй.

Дотоодын ба гадаадын политикын гол хараа шэглэлнүүдэр, дайнай болон дайн амгалангай асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые СССР-эй Верховно Совет абадаг, ороной дотор байдалай гол асуудалнууд правительствын хараха СССР-эй Верховно Сүүд, СССР-эй Генеральна прокурорые томилдог байна.

Верховно Совет хоёр палатаһаа — Союзай Соведһоо, Национальностьнуудай Соведһоо бүридэдэг юм. Үндэһэ яһанай илгаагүйгөөр СССР-эй бүхы ажалшадай нийтын аша туһые Союзай Совет сахидаг. СССР-эй элдэб арадуудай (национальна шэнжэлүүдтэй холбоотой) ба эдэнэй гүрэнэй байгуулжаһан аша туһые Национальностьнуудай Совет сахидаг. Буржуазна гүрэнүүдэй парламентнүүдтэ иимэ палата үгы юм.

Байгуулалтын талаар СССР-эй Верховно Совет хэдэн гүрэнүүдэй хоёр палататай парламентнүүдһээ юрэнхыдөө тад илгаатай байна. Тэрэнэй палатануудай бүрин адли эрхэтэй юм. Буржуазна гүрэнүүдэй парламентнүүдтэ палатанууд «дээдэ» ба «доодо» гэжэ хубаадаг. Эдэнэй тус бүхэниинь өөрын эрхэ түлөөлэлгэтэй байдаг. Жэшээлхэ хэлэбэл, США-гай конгресс — сенатһаа ба түлөөлэгшэдэй палатаһаа, Англиин парламент — лордуудай болон общинануудай палатануудһаа, Францин парламент сенатһаа ба Национальна суглаанһаа бүридэдэг.

300 мянган хүнһөө нэгэ депутадые СССР-эй гражданинууд Союзай Соведтэ һунгадаг байна. Национальностьнуудай Соведтэ иимэ гуримаар һунгалта үнгэргэгдэдэг болоно. Ушарынь юуб гэбэл, ород, украин ба бусад ехэ яһатан холбогдон адли түлөөлэгшэдые буулгахын тула хэмжээтэй байхые Национальностьнуудай Соведэй палата хангадаг. ССР Союзай гражданинууд республиканууд, автономито республиканууд, автономито областьнууд, национальна округууд иимэ хэмжээгээр һунгадаг: союзна республикаһаа — 32, автономито республикаһаа — 11, автономито областьһоо — 5, национальна округһоо — 1 депутат. Жэшээнь, хэрбээ Россин Федераци — 133 миллион, харин Эстони 1.4 миллион гэхэ гү, али 100 шахуу дахин үсөөн хүн зонтой байгаашье һаань, эдэ республиканууд тэд адли — 32—32 түлөөлэгшэ Национальностьнуудай Соведтэ һунгагдадаг байха юм.

Верховно Соведэй хоёр палата адли болзоор (дүрбэн жэлээр) нэгэн доро һунгагдадаг. Тиихэдэ Францин сенат — 9 жэлээр, США-да сенат 6 жэлээр һунгагдадаг, Англида лордуудай палата оройдоо һунгагдадаггүй, харин уг гарбалаа дамжаһан хүнүүдһээ бүридүүлэгдэдэг. Зүгөөр эдэ оронуудта «доодо» палатануудай богони болзоор һунгагдадаг байна (США-гай түлөөлэгшэдэй палата — 2 жэлээр, Англиин палата ба Францин Национальна суглаан — 5 жэлээр).

Хуули гаргаха тэн адли үүсхэлтэйгээр Союзай Совет, Национальностьнуудай Соведые СССР-эй Конституци тогтоонхой. Палатануудай нэгэниинишье нүгөөдэеэ өөрынгөө хүсэлые сахиха гү, али тойруулжа баалалта хэжэ шадахагүй байна. Хэрбээ СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатаар абтабал (палата бүхэнэй олон хүниин хүсэл), хуули эсэслэн баталагдадаг.

ССР Союзай централизованна органуудые бүридүүлхэдэ СССР-эй Верховно Соведэй палатанууд адли эрхэтэй. Хоёр палатын хамтын заседани дээрэ СССР-эй Верховно Совет ороной хамтын президент — СССР-эй Верховно Соведэй Президиум һунгадаг, союзна правительство — СССР-эй Министрнүүдэй Совет эмхидхэн байгуулдаг.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хоорондо арсалдаанай гарабал, СССР-эй Конституциин 47-дохи статьяар энэ асуудал адли тэгшэ эрхэтэй палатануудай байгуулһан хамтын комиссиин хамааралда ороно. Хэрбээ тэрэ комисси шиидхэбэри абаагүй һаань гү, али хэрбээ тэрэнэй шиидхэбэринь палатануудай нэгэнэй һанаалые хангаагүй һаань, асуудал палатанууд дээрэ хоёрдохёо хаража үзэгдэхэ. Тиихэдэ хоёр палатын үгэеэ ойлголсоон шиидхэбэри абаагүй байбалынь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тараагаад, шэнэ һунгалта үнгэргэхые зарлахаар СССР-эй Верховно Совет этигэмжэлэгдэдэг байха юм.

Эдэнэй хүдэлмэриин тон адли гурим журам палатануудай тэгшэ эрхые хангаһан шухала нүхэсэл болоно. Палатануудай ами амяараа болоһон заседаниинууд дээрэ Верховно Совет хуулиин проектнүүдые зүбшэн хэлсэдэг. Хэрбээ хоёр палатын хэн нэгэниинь хуулиин проектнүүдые зүбшэлэгэнүүдэй болоо һаань, хуулиин проектнүүдэй түлөө дуугаа үгэлгэ ами амяараа үнгэргэгдэдэг байна.

Палатанууд нэгэнэй түрүүлэгшэ бэшэ, харин Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй түрүүлэгшэнэр ээлжэлэн, Верховно Соведэй заседаниинуудые хүтэлдэг юм.

СССР-эй парламент гүрэнэй гү, али правительствын толгойлогшоһоо дулдыдадаггүй. Гэшүүдээ һунгалгын хуулиин сахиха тухай асуудалые тэрэ өөрөө зүбшэн хэлсэдэг байна. Ямар нэгэн хуулиин проекттэ һайшаахаа зорилготой этигэл найдабариин тухай асуудалые правительство Верховно Соведэй урда табижа шадахагүй юм. Гэхэ зуура, СССР-тэ правительствын гэшүүд өөһэдөө гол түлэб (США болон Францииһаа илгаатай) Верховно Соведэй депутадууд байдаг гэшээ. Тиимэһээ эдэнэр парламентнэй, мүн һунгагшадай хиналта доро байдаг.

Гүрэнэй али бүхы зургаанай — правительствоһоо эхилээд, нютагай зургаанууд хүрэтэр — ажал ябуулгые Верховно Совет хинаха хизааргүй эрхэтэй юм. Али бүхы асуудалаар мүрдэлгын ба шалгалтын комиссинуудые томилжо, эдэнэй заседаниинуудта министрнүүдые дуудажа шадаха. Бүхы эмхи зургаанууд, тушаалтай хүнүүд эдэ комиссинуудай эрилтэнүүдые дүүргэхэ, бүхы документаци эдэнэртэ үгэхэ уялгатай.

1970 оной июнь соо һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведтэ 1517 депутат ороно. Эдэнэй 763-ниинь үйлэдбэри дээрэ ажалладаг хүдэлмэрилшэд, колхозникууд юм. Бэшэниинь ажалша интеллигенциин түлөөлэгшэд: врачнууд, уран зохёолшод, искусствын ажал ябуулагшад, совет, партийна ба профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд. 55 үндэһэ яһанай хүнүүд депутадуудай дунда бии, эдэнэй гурбанай нэгэ хубинь — эхэнэрнүүд, дүрбэнэй нэгэ хубинь — партийнабэшэ хүнүүд.

СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ һунгалта энэ жэлэй июниин 16-да зарлагданхай. 18 наһа хүрэһэн бүхы хүнүүд һунгалтада хабаадаха эрхэтэй юм. Эдэнэй һунгаха эрхэнүүд ямаршье юумээр хизаарлагдадаггүй байна. Тиин һунгагшадай 99-һөө дээшэ процентынь гэхэ гү, али ороной ехэ хүнүүдэй бултадаа шахуу Верховно Соведэй һүүлэй һунгалтада (1970 оной июнь һарада) хабаадаһаниинь дэмы бэшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагдаһан совет хүнүүд округуудайнгаа һунгагшадһаа дулдыданги бэшэ болодоггүй байһаараа буржуазна оронуудай парламентаринһаа илгаатай. Эдэнние засагай дээдын зургаанда һунгагшадай урда тэдэ булталаа ходо ходо тоосожо байха уялгатай юм.

Михаил КРУТОГОЛОВ,
юридическэ эрдэмэй доктор.
(АПН).

УРАН ХАТАРАЙ УГАЛЗА

Гранд плие...плие... пасселье... батман... Тусхай мэргэжэлгүй хүнэй ойлгохоорше бэшэ иимэ француз үгэнүүдээр тэмдэглэгдэһэн уран хатарай уян нугалбаринуудтай Улаан-Үдын хореографическа училищиин һурагшадай һаяхан болоһон тоосоото концертдэ ерэгшэд һонирхон танилсаа.

Нилээд удаан саг соо үргэлжэлһэн концертын нэгэдэхи отделенидэнь эдир хатаршадай хайшан гээд тусхай хэшээлнүүдые үнгэргэдэгынь, классическа орёо нарин хатарай нюусатай танилсадагынь харуулагдаа. Хатарай нэгэдэхи классай дунда һургуулиин гурбадахи класс дүүргэһэн үхибүүд (хатарай нэгэдэхи класста ородаг) һурагшадшье, энэ жэлдэ училищияа дүүргэжэ байгшадшье мэргэжэл шадабарияа, талаан бэлигээ харуулаа.

Энэ жэлдэ тус училищиие классическаһаа гадна, арадай хатарай мэргэжэлтэд дүүргэжэ гарахань. Арадай хатарай отделенидэ дүршэл ехэтэй багша, Игорь Моисеевэй мэдээжэ ансамблиин солист Борис Иосифович Рамазин табан жэлэй турш һада багшалаа. Буряад оройдо ерэхынгээ урда тэрэ Египет ошожо, Египедэй национальна ансамбль байгуулалсаһан байна.

Мүнөө жэл училищи дүүргэжэ байгшадта РСФСР-эй арадай артист, гүрэнэй шангай лауреат Пётр Тимофеевич Абашеев, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Энгельсина Александровна Кондратьева, Анна Афанасьевна Кузнецова, Эржена Антроповна Ильина гэгшэд багшалһан. Тусхай хэшээлнүүдэй багшанар гол түлэб залуунууд. Тэдэнэр Москвагай, Ленинградай, Буряадай хореографическа училищинуудые дүүргэһэн байха юм. Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Валерий Хараев, Виктор Дамбиев, Лариса Протасова, театрай артистнар Ирина Дружинина, Алексей Павленко, Тамара Колесникова, Юрий Муруев, Виктор Ганженко гэгшэд үхибүүдые классическа, дуэтнэ, түүхын хатарнуудта һургадаг, мүн актёрой ажалтай танилсуулдаг.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Зинаида Николаевна Тыжеброва училищиин ахамад педагог юм.

СССР-эй арадай артистка, гүрэнэй шангай лауреат Лариса Петровна Сахьянова училищиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ.

Классическа орёо нарин хатарые юрын зоной ойлгохонь бэрхэтэй гэһэн «баруунай» искусство шэнжэлэгшэдэй һанал бодолой үндэһөөрөө буруу байһыень манай эдир хатаршадай концерт гэршэлэн харуулна. Гурбан үдэрэй турша соо болоһон энэ концертнүүдые айхабтар олон хүн ерэжэ хараа. Тэдэнэй дунда искусствын хүдэлмэрилэгшэдшье, ажалшадшье, студентнэршье бии. Манай ажалшадые искусствада, уран һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ оперо ба баледэй театрай дүүргэжэ байһан үүргэ айхабтар ехэ. Хореографическа училищиин һурагшад хадаа театрай балетнэ труппын ерээдүйн халаан ха юм. Тиимэһээ эдир хатаршадай һуралсалаар, амжалтаар манай ажалшадай һонирхохонь зүбтэй.

Концертын хоёрдохи отделениие 2-дохи классай һурагшад Суворовецуудай хатараар эхилээ. Эдир багашуул композитор Григэй «Белоснежка ба 7 гномууд» гэһэн хатарые гүйсэдхөө, 4-дэхи классай һурагша Лариса Федотова солистнь болоо.

Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэһэн баледһээ «Багахан хун шубуудай хатарые», Минкусай «Дон-Кихот» баледһээ «Амурчигуудай» хатарые 4-дэхи, 5-дахи классайхид уран зохидоор харуулаа. Эля Иванова Женя Ступина хоёр «Негритянска хатараараа» харагшадай магтаал һайшаалда хүртөө.

Энэ жэлдэ училищи дүүргэжэ байгаа Люба Гейкер, Аюша Танхаев хоёр бэрхэ хатаршад боложо ябаһанаа харуулаа. Тэдэнэр композитор Аданай «Жизель» гэһэн баледһээ Пе-де-де хатаржа, олониие баясуулаа.

Арадай хатарай отделениинхид соггой хүхюунээр Молдавиин, Украинын хатарнуудые, һүр жабхалантай «Мэндэшэн» гэһэн буряад хатар гүйсэдхөө.

Концертын гурбадахи отделени угаа һонирхолтой байгаа. Эндэ һурагшад Чайковскиин «Щелкунчик» гэһэн баледһээ хэһэг харуулаа. Энэ баледые училищи эгээн түрүүн дүүргэн гарагшад хэдэн жэлэй саада тээ харуулаа бэлэй.

Энэ жэл училищи дүүргэжэ байгаа Таня Дудева, Гоша Мергенов. Люба Гейкер, Олег Сультимов гэгшэд онсо шалгараа. Тэдэнэр уян нугархай, уран һайхан, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмэ хатар харуулжа шадаа. 2-дохи, 4-дэхи классай һурагшад Эля Иванова, Лариса Цырэнжапова, Гена Удалов гэгшэд хөөршөөмэ зохидхоноор Па-де-труа гүйсэдхөө. 7-дохи 8-дахи классай бүлэг һурагшад, хүнгэн зөөлэхэнөөр «Розовый вальс» хатараа.

Хүнэй сэдьхэл хүлгүүлдэг уран хатарай «нюусые» амжалтатайгаар шудалжа байһанаа эдир хатаршад энэ концерт дээрэ харуулаа.

Б. БАТОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Классическа хатарай хэшээл боложо байна. 2. Арадай хатарай отделениинхид.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨР БАЯН

Буряадай һуралсалай-үйлэдбэриин предприятиин коллектив түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада эндэхи хүдэлмэришэд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

Энэ предприятида ажалша бэрхэ хүнүүд олон юм. Галина Арефьевна Черенцова коллектив соогоо хүндэтэй болоһон хүнүүдэй нэгэн болоно. Энэ нүхэр тус предприятида хорин жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ, ажалай һайн дүршэлтэй болонхой. Тэрэ хэдэн мэргэжэл һайнаар шудалһан байха юм.

Тус предприятиин коллектив арадай үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг байна. Галина Арефьевна мүнөө ботинкануудай ооһор хэдэг цехтэ ажаллана. Тиигэхэ зуураа, халаан бүриингөө даабариие 140—150 процент дүүргэнэ. Тэрэнэй бүтээһэн продукци хододоо һайн шанартай байдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. А. Черенцова ажалдаа.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

Сергей Цырендоржиев

Гахилсалга

ТУУЖАҺАА ХЭҺЭГ

Журналист Сергей Цырендоржиевай бэшэһэн «Хүлгөөтэ һүни» гэжэ тууужа үргэн нийтэ уншагшадай һайшаал магтаалда хүртэһэниинь мэдээжэ. Мүнөө энэ нүхэрнай «Үүрэй солбоной гоё гээшэнь» гэһэн томохон тууужа бэшээд байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүлшын һаранuудта Яруунын Заза гэжэ нютагта болоһон үйлэ ушарнууд тухай тус ном соо гол түлэб хэлэгдэнэ. Фашис Германиин харата муухайгаар манай орондо добтолходонь, багша Ленинэй мүнхэ һургаалаар нэгэ бүлэ боложо түбхинэһэн СССР һайхан ороной зуугаад үндэһэ яһатанай нүхэсэл, хани барисаан бүри хатуужан нягтаржа, «һүрөөтэй шангаар добтолхотоймнай адли Совет России элдэб яһатан хоорондоо хёморолдон, бэе бэеэ химэлжэ, хюдажа, шуһаяа адхалсажа орохо» гэһэн хархис алуургшадай һанаашалга, номнолынь хумхиин тооһон мэтээр дэгдэшоо бэлэй. Энэ темэдэ С. Цырендоржиевай шэнэ тууужа зорюулагдана.

Жэнчиб хүбүүнэйнгээ фронтдо мордоһон хойно Пагма хүгшэн бэри аша хүбүүн хоёртоёо колхозой хонишод болоно. Дайнай хүшэр хүндэ, гасалантай жэлнүүдые зоримгойгоор, тэсэбэритэйгээр дабажа байһан энэ бүлэ Ленинградһаа ерэһэн Мария Дронова гэжэ эхэнэрые бишыхан басагантайнь буряад зоной энэрхы хүндэмүүшэ заншалаар айлшан бэшэ, харин бүлынгөө гэшүүд болгожо абана...

Энэ зохёол «Байгал» журналда толилогдохоор хараалагдана.

«Үүрэй солбоной гоё гээшэнь» гэжэ тууужаһаа нэгэ хэһэг абажа уншагшадай анхаралда дурадханабди.

ХЭДЭН ХОНОГОЙ бор доһолно. Шэрүүн саһанай үрхирдэһэн хуурай элһэн мэтээр хүнэй нюур гам хайрагүйгөөр шэрбэнэ. Алтанай гүүр тын хонишод ямар нэгэ холын холо, танигдаагүй сэбдэг хүйтэн олтирогто хаягдашаһан мэтэ үзэгдэнэ. Ноёд һайд үниинэй харагданашьегүй. Хэсүү хүндэ саг ха юм даа. Хүн бүхэн ами аминдаа сүлөө тухагүй ябаа юм бэзэ.

Үдэшэлэн тээ һалхин номгоржо, Дулма гэрэйнгээ үүдэндэ обоорһон хүр модон хүрзөөр малтажа, харгы гаргаба. Дэнгээшье аһаангүй, пеэшэнгэй гэрэлдэ аарсаяа бургааһан шабхуураараа пашхуурдан байжа шанаад, эдэ гурбан ан бунхан эдеэлжэ оробод.

— Иниһээр үдэртөө игаа ха сагынь дүтэлөө. Гахай багшын галаа түлитэр үшөөл хоёр һара тухай үлэбэ хаш, — гэжэ Пагма хүгшэн хөөрэнэ.

— Үбһэмнайшье ээлтэй болоо, өөдэтэй юумэ үлөөгүй, яалдахал зон аагшабибди, — гэжэ Дулма һанаа алдана.

— Тэли. тэли.., ехэ гарзагүйгөөр ондо оролог һаамнай һүрхэйл бэлэй, — гэнэ хүгшэн.

Агваан оронойнгоо харанхы углууда шэбээлэнхэй. Шэрэм плитагай сахаригуудай забһараар улабхиһан галай гэрэлдэ гэр соохи юумэнүүдэй элдэбээр харагдахые һонирхон хаража һууна. Ханада үлгөөтэй эсэгынь мүнгэн хутага һарбагад гээд абамааршье һаа, хүртэшэгүй холо мэтээр сайбалзан, дура сэдьхэлыень эжэлүүдгүй татана.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ унтаха нойргүй шахуу хүдэлһэн тула олон табые хөөрэлдэнщьегүй эртэлэн унтаридаа оробод.

Һүниин тэн багта эдэ гурбанай зүүдэеэ түлэг манажа хэбтэхэ үедэ Янгар нохойнь абьяастайгаар, даншье һаа ордоһотойгоор хусашаба. Гэнжэһээ мултархаяа дэбхэрэн угзараад лэ, гэдэргээ унана хэбэртэй. Гэнжын абяан таһалданагүй.

— Ай, бурхан, ямар ада шүдхэрөө, аюулаа хараһан нохой гээшэб, — гэн, Пагма хүгшэн һөөл шуранаар гүйжэ бодошобо.

— Ху хараад иитэрээ мэдээ алдахагүй һэн. Хонидтомнай шоно оробо бэшэ аа гү?

— Бурх-аан арьяа баалаа, гарюуһан лэ гээшэ гээбы...

Нойрмогһоо мултаржа ядажа хэбтэһэн Агваан түрүүшээр юунээшье болоһые, юундэ эжынэрэйнгээ хөөрсэгэнэлдэһые ойлгобогүй. Харин «шоно» гэһэн үгэ дуулахадаа өөрөөшье мэдэнгүй нюсэгэн хүлөөрөө хүйтэн шала дээрэ һүрэжэ буушанхай бээрэгэнэжэ байба.

— Халтар хээрээ... баабаймни морине... хүлэг хээрыемни абарыт, — гэжэ хүбүүн эбдүүсэнгээр һүүхирээд, хубсалжа үрдиһэн хүгшөөдэйнгөө хормойдо аһалдашаба. — Би таанадтай ошолдохом.

— Хүл доогуур бү шүргөөлдэ! Үтэр унтаридаа оро! — гэжэ эжынь бадашаад, Агваанние түлхижэрхибэ.

Хүгшэн эжыдээ наһан соогоо бадашуулжа, хараалгажа, үнгэржэ ерэхэдээ. этэрүүлжэ үзөөгүй Агваан һугшараад лэ, толгойгоо хүнжэл доогуур бухажархиба.

Пагма хүгшэн ханзын оёорто хадагалаатай хүбүүнэйнгээ берданка буу абаад, арһан туулмаг сооһоонь оройдоол хоёр һомо олобо.

— Яаһаншье тулюур юм гээш даа, — гэжэ хэлээ тоншоржорхёод, газаашаа яараба. Дэгэлээ үмдэжэ үрдеэгүй һэн тула, тэрэнээ һугабшалһан Дулма хойноһоонь харайшаба.

Харанхы гэрэй оёорто гансаараа үлэһэн Агваанда хаанаһааб даа, холоһоо:

— Эжы! Өөдэнь буудагты, арилжа болохол! Эжы, бү дүтэлыт даа, хайрлыт! Эжы! — гэжэ Дулмын гүйдэл дундаа һүхирхэнь дуулдаба.

Янгар абааштайгаар хусаһан, зүдхэһэн зандаа. Халтар хээрэй хуухирха, хорой соогуураа пэшэгэнэсэ харайха элеэр дуулдана.

Агваан гуталаа холхиндоогоор үмдөөд, мүр дээгүүрээ дэгэлээ хэдэрээд, нюдэ балай гүйжэрхибэ. Богоһодо торон барин газаа гарахатаяа адли, хүйтэн агаарта сохюулаад юм гү. али сэгээн һарын туяада холо саагуур хүхэльбэ һүүдэрээр толотогшо дайдаһаа сошоод юм гү — зуг татан зогсошобо.

Мэдээ табижархиһан халтар хээр шүргэ хорой соогуураа тэбжэгэнэсэ гүйнэ, хуухирна. урда хүлөөрөө сарья газар сабшана, үдьхэлнэ, тангаршаана. Шүргэнь хэдыдээл унашана ааб гэхээр нижаганана.

Агваан гэнтэл шоные обёоржорхибо. Һүүлшынгээ добтолгодо бэлдэжэ гэдэргээ һууд гээд, нюдэнһөө хүхэ гал сахилуулһан тэрэ буруунай тухай арьяатан һарын һиимэгэр шэнгэн гэрэлдэ бүришье һаа һүрдэмөөр, нюрга руу хүйтөөр заригад гүүлэн харагдаба. Агваан һүхирхэ гэхэдээ абяа гаража шадабагүй. Теэд шоно юундэ, юундэ хүнүүдһээ айнагүйб? Тайгын бар баабгайшье «дайдын амитан дайдадаа» гэжэ һүхирхэдэ, саашаа ябашадаг гэлсэгшэ гүбэ. Эжынэрынь оог шууяа табилдан хоройдо дүтэлбэд. Дулма эхынь гарта ута эшэтэй асын шүдэнүүд сайбалзана...

Пагма хүгшэнэй нюдэн уһатаад, гарынь һалганаад, буугай хараа оложо ядана. Халтар хээр хайратайгаар үүрһэнэ. Хүхэ шоныи зурагад байса һүрэн, бэеэ сэхэлдюулхэтэйнь адли, бууга дуун наяршаба. Энээнтэй адли уялааһаа мултаржа үрдиһэн Янгар хорой дээгүүр хара годлёор зурагад гэшэбэ. Тэмсэл үнишье үргэлжэлөөгүй хэбэртэй. Үхэл газартаа тудуулһан шоно залуу нохойн гэдэһыень маажажа үрдеэд лэ. Янгарай һэлмэдэл хурса шүдэнүүдтэ тангалайгаа няза угзаруулан, амин голоо алдаба.

Пагма хүгшэн буугаа, хэрэгээ болиһон юм шэнгеэр, хажуу тээшэнь хаяжархёод, хүндөөр ёолон шүргэдэ шүргөөсэлдэн доошоо һолжогод байса һуушаба.

Халтар хээр һулаханаар үүрһэбэ. Абынгаа мориной абяа дуулахадаа, Агваан уйлашаба. Дулма хадам эжыдээ бээлэйгээ барюулна. Тиихэ зуураа һалганаһан хоолойгоо барижа ядана, хэлэхэ үгэеэшье олоногүй, зүрхэниинь тангалай доронь ерэшэнхэй бүмбэлзэжэ байхадал гэнэ.

— Ай, бурхан багшамни, гартаа буу барихаб гэжэ хэзээдэшье һанаагүй ябааб даа, яахабши теэд, сагай тудахада энээнһээшье болохо юумэн хэгдэнэ ха юм даа, — гэжэ Пагма хүгшэн зүрхэеэ тэбэрин, һулаханаар гүбэрбэ. — Зүрхэмни һалажал. муудажал байгаа юм байн даа... бэримни, зүрхэмни... хэдышье болотор тэсэхэб даа... Дулма-аа, харал даа, халтарнай, хөөрхы, хэр бэ?

Даараһа шүдэеэ табжаганиулшаһан Агваан эжынэртээ гүйжэ ерэбэ.

— Ши гэртээ үлэхэеэ ягаабши даа, хүбүүн, — гэжэ хүгшэн эжынь хэлэбэ.

Агваан залуу эжыгээ дахаад, хорой руу оробо. Янгар саһан дээрэ унжышаһан шоныи бэетэй носолдоһон зандаа. Халтар хээр Дулмын дүтэлхэдэ урдаһаань алхам хэхэ һанаатай хойто хүлөөрөө ялтагад гээд, ехээр уухилаад, дахяад лэ уусаараа хорёо түшэшэбэ.

Тойроод саһан, шуһан, аюулаар амисхалһан агаар, хүйтэн тэнгэриин гүн соо дэбхэрһэн бүдэнтэй малаан һара. Агваан толгойгоо гунхуулшаһан моринойнгоо хүзүүе тэбэрин уйлана, юушьеб аман соогоо гүбэрнэ, сээжыень, хүлыень эльбэнэ.

Мориной хойто хүлдэ ханшарһаань эхилээд тахимдань хүрэтэр хурса хутагаар ерүүлшэһэн мэтэ гүнзэгы шарха амхайн харална. Пагма хүгшэн һалирһаар ерэжэ, шуһа нэбшэжэ байһан шархыень хараад, толгойгоо удаахан хүдэлгэн, хэлээ тоншобо:

— Хайран морин... тахимайнь шүрбэһэн таһараал даа. Хөөрхы... үглөөгүүр болотор хүлеэел даа...

Дулмын хүбүүгээ гар дээрээ абахаяа һанахадань, тэрэнь таһа арсаба. Хүл гараараа нэшээд лэ, газарта буушаба. Агваан, мориндоо адляар жэжэхэнээр шэшэргэнэһэн зандаа, нюдэнһөөнь, хамарһаань уһан гүйһэн зандаа.

— Мухаа, бү уйла даа, мориёо аргалхабди, хүлынь һайн болохо, — гэжэ хүгшэн эжынь шуһанда зуураһан гараа саһаар угааха зуураа хүбүүгээ, Дулмаяа, мүн өөрыгөөшье һамааруулна, найдуулна янзатай.

Хүбүүнэй толгой мэнэршэнхэй, юушье ойлгоногүй. Бүхы үе мэсэнь, сээжэ зүрхэниинь, хоолойнь һалганаад. һалаха юм бэшэ. Тэрэ даараһан, үгыгөөшье ойлгоногүй. Тэрэнэй досоо нэгэл ойлгогдошогүй юумэн хүнтэршоо, хубиршоо. Харин хүгшэн эжынгээ эбэртэ ороһон хойноо, шэб балай харанхы соо нюдэеэ нээгээд хэбтэтэрээ гэнтэ асууба:

— Амиды ябахада юундэ иимэ аймшагтайб?

Хүгшэн эжынь дороһоо абан һанаа алдаад, орон дээрээ һуушаба. Тиигээд аша хүбүүнэйнгээ духа альгаараа тэмтэрэн:

— Унта даа, палхаадаймни, унта, — гэжэ харюугай орондо шабэнэбэ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛБЭ

Улаан-Үдын дунда һургуулинуудай военругууд багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институтда һуража, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлбэ. Марксистско-ленинскэ теори, педагогико ба психологи, һургуулинуудта сэрэгэй хэрэг зааха онол арга гэхэ мэтэ темэнүүд программадань ороно.

Республикымнай ниислэл хотын дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд тэдэнэртэ лекцинүүдые уншаа. Тиихэдэ военругууд үдэр бүри 15—20 минутын туршада дүй дүршэлөө андалдадаг байгаа. Военругууд И. Ф. Тычинин (25-дахи һургуули), М. Е. Никифоров (44-дэхи һургуули), Ц. С. Сандаков (3-дахи һургуули), Г. И. Ялалтынов (16-дахи һургуули) гэгшэд ажалайнгаа дүй дүршэл бусад нүхэдтэеэ хубаалдаба.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ХҮН БҮХЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Демократическа ба патриотическа бүхы хүсэнүүдтэ эсэргүү хашалта харшалалтанууд Уругвайда улам үргэдэжэ байна. Уругвайн Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди, политическэ элитэ мэдээжэ бусад олон ажал ябуулагшад баригдажа хаагдаа. Эдэнэй ами наһанда аюул тохёолдоод байна. Уругвайн демократическа хүдэлөөнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэл адли, Родней Арисменди нёдондо жэлэй ноябрь һарада нюуса байдалда ороо һэн. Үргэн фронтдо ородог зүүнэй үзэлтэй бүхы партинуудай ажал ябуулга тиихэдэ орон дотор хоригдоһон, Ажалшадай национальна конвент хуули буса гэжэ соносхогдоһон.

Уругвайдахи хархис хүсэнүүдтэ ехэ ехэ монополинуудай тухиржа, эдэнэртэ дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлжэ байһаниинь элитэ юм ааб даа. Ашаг олзоёо хангахын тула демократическа хүдэлөө дарахые һэдэн, эдэнэр Латинии Америкын оронуудай компродорско буржуазие тухирна. Боливида, Чилидэ иимэ уршаг муухай ябуулгануудые үйлэдөө һэн. Гадаадын, нэн түрүүн американ монополинуудай эзэрхэн дарлалые үлөөхэ гэһэн һэдэлгэ Латинии Америкын гүрэнүүдтэ хэгдэһэн хархис хүсэнүүдэй урбалтануудай гол зорилго байһан юм.

Боливиин, Чилиин, Уругвайн арад зондо эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэй һанал нэгэтэй байһанаа ФРГ-гэй хархис хүсэнүүд мэдүүлнэ. Тиигээшье һаань уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, орон дотороо социальна хубилалтануудые хэдэг политикые дэмжэдэг Баруун Германиин хүн зон Латинии Америкын хархис хүсэнүүдэй демократида зүрюу харша хэмжээнүүдые эрид буруушаана.

Элдэб хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ нэгэдэлээ бэхижүүлхэ гээшэ дэлхэйн олонинитын, дэбжэлтын ба демократиин хүсэнүүдэй гол зорилго болоно. Энээл имэжээ нүхэд Арисмендитэй, Корвалантай, мүн Уругвайн ба Чилиин шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта хаагдажа байһан бүхы демокрадуудтай һанал нэгэтэй байһанаа уласхоорондын олониитэ мэдүүлнэ. Эдэнние сүлөөлхэ ябуулгануудта хабаадаха гээшэ хүнэй эрхэнүүдэй түлөө тэмсэгшэдэй нангин уялга, нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Лоренц КНОРР,
Эб найрамдалай немец холбоон гэдэг партиин директорадай гэшүүн.
Бонн.
(АПН).

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Ошурковай апатитова комбинадай Улаан-Үдэ шадар баригдахатай хамта Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр хоёрдохи хүүргэ баригдахаар хараалагданхай.

СЭЛЭНГЫН ХҮҮРГЫН ШЭНЭ ПРОЕКТ

Түмэр харгын, мүн шоссе харгын гараха ехэ хүүргэ гол дундаа оройдоол ганса тулгатай байха. Утаашаа 560 метр болохо энэ хүүргын проект Алма-Ата хотодо, харгы барилгын Москвагай институдай Казахай отделениин мэргэжэлтэдэй хүсөөр зохёогдоно.

Г. МАРАЛБАЕВ.

СОЁЛОЙ ШЭНЭ БАЙШАН

Хяагтын совхозой түб һуурин Хираанай-Адаг тосхондо оршодог юм. Эндэ һаяхан баяр ёһололой ехэ суглаан болобо. Ушарынь юуб гэбэл, энэ тосхондо соёлой шэнэ байшан нээгдэһэн байгаа бшуу. Энэ байшан бариха хэрэгтэ профсоюзуудай областной совет мүнгэ һомолжо, совхозой хүдэлмэришэдэй хүсөөр бодхоогдоһон байгаа. Тэрэниие барилгада барилга-х а б с а р а л г ы н 834-дэхи поездын коллектив айхабтар ехэ туһаламжа хүргэһэн юм.

Совхозой директор нүхэр Игумнов А. А. улаан лентэ хайшалжа, ажахынгаа хүдэлмэришэдые, айлшадые соёлой шэнэ байшанда орохыень уряална. Тиигээд баярай суглаан боложо, совхозой директор ажахынгаа хүгжэлтэ тухай тодорхойгоор хөөрөө. Удаань совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Л. Осеева, 834-дэхи поездын партбюрогой секретарь Ю. Болсохоев, облпрофсоведэй түлөөлэгшэ И. Давыдов, «Заря» колхозой түрүүлэгшэ А. Нечаев болон бусад амаршалгын үгэ хэлэжэ, соёлой шэнэ байшангай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ амжалта хүсэһэн байна.

КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Павлов П. М. баярай суглаан дээрэ амаршалгын үгэ хэлээ.

Соёлой байшангай барилга дээрэ онсо шалгарһан совхозой барилгашадта үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна. Мүн хүршэ колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэд соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдтэ бэлэгүүдые барюулаа. Жэшээнь, профсоюзуудай Бурядай областной совет энэ байшанда 1.500 түхэригэй сэнтэй духовой оркестр бэлэглээ.

Хирпиисээр баригдаһан хоёр дабхар энэ байшан соо ороходо, һаруул, гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Харалгынь зал соо 300 хүнэй һууритай зөөлэн креслэнүүд табигдаанхай. Үужам һаруул фойетэй юм. Хоёрдохи дабхартань уншалгын ехэ залтай библиотекэ бии. Уран һайханай бүлгэмэй кружогуудай хүдэлхэ хэдэн комнато түхеэрэгдэнхэй. Тиихэдэ совхозой столовын байрлаха ехэ зал соёлой байшан соо бии юм.

Ингэжэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээ Хяагтын совхозой ажалшад, залуушуул соёлой шэнэ байшантай болобо. Тэдэнэр энэ байшан соогоо һунгалта үнгэргэхөөр бэлдэжэ байна.

Баярай суглаанай түгэсхэлдэ совхозой залуушуулай, мүн 834-дэхи поездын уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэдэй хүсөөр һайндэрэй ехэ концерт болоһон байна.

Б. ВАНЧИКОВ.

Хяагтын аймаг.

ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЙ СЕМИНАР

Һургуулиин наһа гүйсөөгүй багашуулые хүмүүжүүлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй конференци облпрофсоведэй зал соо болобо. Үхибүүдые наадхуулан һамааруулха хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд т у х а й элидхэл ГорОНО-е даагша В. Ф. Потехин хэбэ.

Тиихэдэ хүмүүжүүлэгшэд дүй дүршэлөө хубаалдаһан, багашуулые хүмүүжүүлхэ талаар үнэтэй сэнтэй дурадхалнуудые оруулһан байна. В. И. Яковлева (хүүгэдэй 5-дахи сад-ясли) балшар заахан үхибүүдэй дуратай наадан тухай, Е. П. Минулина (70-дахи сад-ясли) элдэб рольнуудые багашуулай гүйсэдхэхэ хэрэгые эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ тухай, Н. М. Баренова (56-дахи сад-ясли) уран зохёолдо дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай сугларагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Уран һайханай бүлгэмэй байшан үхибүүдэй ажабайдал тухай хөөрэһэн выставкэ эмхидхэһэн байна. Багашуулай дура татадаг элдэб һайхан нааданхайнууд конференцидэ хабаадагшадай анхарал татаа. Үхибүүдэй, түрэлхидэй хүмүүжүүлэгшэдэй уран гараар бүтээһэн хүдэлмэринүүд эндэ табигдаа.

Городской дүрбэдэхи конференци сугларагшадта аша туһатайгаар үнгэрөө.

М. МЕДОВАЯ.

ХОРИҺОО МЭДЭЭСЭНЭ

Хоринн аймагай Үдын совхоздо Баянгол гэжэ багахан тосхон бии юм. Тэрэ тосхоной айл бүхэнһөө 1—2 хүн Эсэго ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнһаа бусажа ерээгүй һэн. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаа үгэһэн эрхим хүбүүдээ нютагаархидынь мартадаггүй. Тэдэнэй дурасхаалда тосхондо хүшөө бодхоо.

Тиихэдэ тэрэ тосхоной аха дүү Цыренжап, Намжил Цыбжитовтанай хаана, хэзээ наһа бараһан мэдэгдээгүй байгаа. Харин энэ жэлэй эхеэр Баянголдо Литовско ССР-эй

ХЭНШЬЕ МАРТАГДААГҮЙ

Каунас городһоо нэгэ бэшэг ерэбэ. Тус городой С. Нерисэй нэрэмжэтэ дунда һургуулиин эдир шэнжэлэгшэд тэрэ бэшэг соогоо ингэжэ бэшэбэ:

1908 ондо түрэһэн солдат Намжил Цыбжитов Каунас город сүлөөлхэ тулалдаанда ами наһаа үгэжэ, аха дүүгэй хүүртэ хүдөөлүүлэгдээ юм. Тэрэ хүүртэ хүн зон олоор ябадаг, баглаа сэсэг табидаг. Агуухэ социалис оронойнгоо түлөө ами наһаа үгэһэн хүн мартагдаагүй, мартагдахашьегүй.

Һаяхан Каунас городһоо үшөө нэгэ бэшэг ерээ. Тэрэ бэшэг соогоо тус городой эдир шэнжэлэгшэд Намжил Цыбжитовэй гэр бүлэнэрые Каунаста ерэжэ ошохынь уриба. Тэрээндэнь Цыбикжаповайхид аргагүй ехэ баяртай байнад.

Д. БУМБЕЕВ,
запасай подполковник.

ҺУРАГШАД ТУҺАЛНА

Һаяшаг Тээгдын дунда һургуулиин һурагшад Хүрбын совхозой хорёологдоһон бэлшээрие шулуу, бургааһанһаа сэбэрлэбэ. 9-дэхи «а», «б» классуудай һурагшад А. Цыренов, В. Митыпова, В. Ринчинова, Б. Шагжиев, бусад һурагшад илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадаба.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

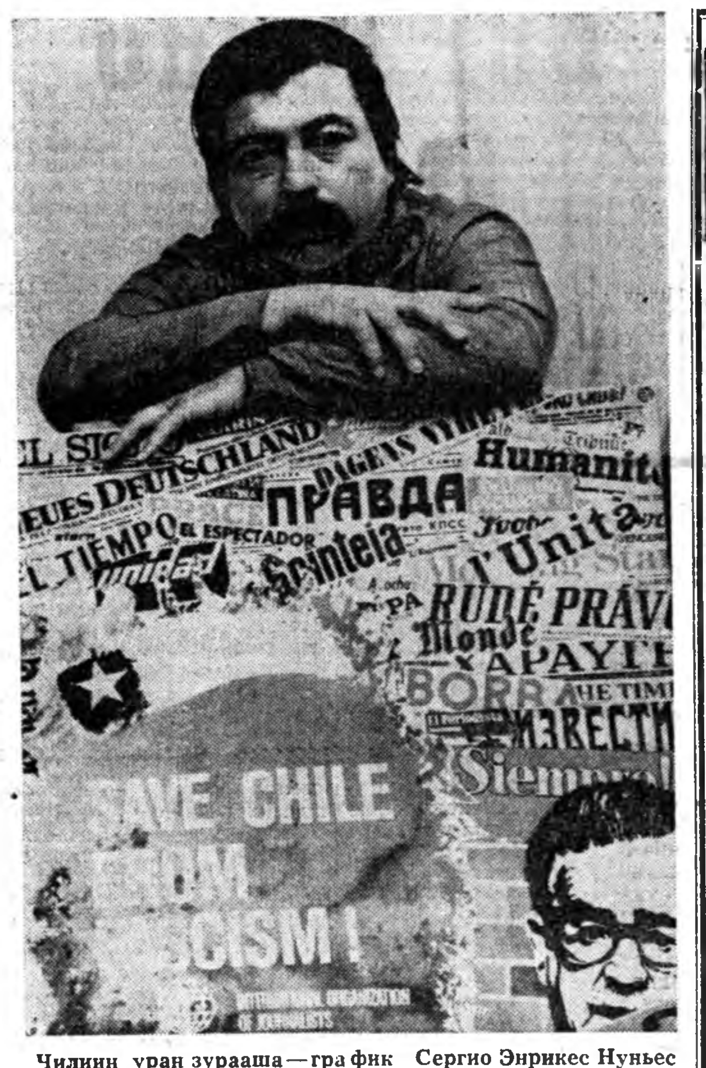

Чилиин уран зурааша—график Сергио Энрикес Нуньес (зураг дээрэ) мүнөө Прагада байдаг. Тэрэ хадаа Чилиин арадые фашизмһаа абарха гэжэ уряалһан олон тоото плакадуудые зураһан байна.

ЧТК-ТАСС-ай фото.

УЛААН-БААТАР

Ю. ЦЕДЕНБАЛАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

МНРП-гэй ЦК-гай VIII пленум эндэ болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал пленум дээрэ үгэ хэлээ.

1974 оной арадай ажахын түсэб бэелүүлгэдэ монгол арадай туйлаһан амжалтанууд тухай, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхэ экономическа зорилгонууд тухай Ю. Цеденбал дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэдөө, хүдөө ажахын үйлэдбэрие хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудта, хүдөөгэй ажалшадай байдал һайжаруулгада гол анхаралаа хандуулһан байна.

МНР-эй барилгын гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ агууехэ Советскэ Союз аха дүүгэй ехэ туһа хүргэнэ гэжэ Ю. Цеденбал хэлэбэ. Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай дэмжэлгэ, туһаламжада түшэглэн, манай арад социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна.

Советскэ Союзай ба аха дүү бусад социалис оронуудай эб найрамдалта политикын ашаар, КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамдалта политикын бэелһэнэй ашаар дэлхэй дээрэ ехэ амжалтанууд туйлагдажа, уласхоорондын шахардуу байдал һуларжа байна гээд Ю. Цеденбал тэмдэглээ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һулаарууглгада Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд дурагүйдэнэ гэжэ ушар баримтанууд элишэлэн харуулна.

Дэлхэйн энэ тэрэ районуудта хёмороо зүришэлдөө гаргалгые Хитадай хүтэлбэрилэгшэд дэбэргэнэ, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда түбэг бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Советскэ Союзда ба Варшавска договорто хабаадагшадта эсэргүүгээр тэмсэхыень НАТО-гой оронуудые уряална.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэд Монголой Арадай Республикада зүрюу харша, дээрэлхы политикаяа бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр.

МНРП-гэй ЦК-гай пленум тогтоол абахадаа, МНРП-гэй XVI съездын баталан абаһан дотоодын ба гадаадын политикын зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар партиин ЦК-гай Политбюрогой политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые бүрин һайшааба.

МНР-эй Арадай Ехэ хуралай ээлжээтэ сессиин зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудые пленум хаража үзөө.

Пленум Ж. Батмунхые МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнээр һунгаба.

ПАНАМА

Панамын хүдөө нютагай шэнэ байдал

ТАСС

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие хүгжөөхэ гэһэн зорилго Панамын правительство табижа байнхай. Барайгар тарижа ургуулдаг ехэ ехэ ажахынууд бүхы орон дотор эмхидхэгдэнэ, бии байгаа ажахынуудай олзо доход дээшэлнэ.

Хаа хаанагүй таряашадай коллективүүд хурдан түргөөр хүгжөөгдэнэ, гүрэн түрэ эдээндэ али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ. Барайгар, кукуруза, сорго, фасоль тарижа ургуулдаг кооперативна нэгэдэлнүүдтэ байгша ондо правительство 9 миллион шахуу долларой урьһаламжа үгэхэ, хэдэ хэдэн хүнгэлэлтэнүүдые хэхэ юм.

РАНГУН

Байдал заһаржа байна

ТАСС

Бирмын нииелэл хотодо болоһон буһалгаанууд долоон хоногой турша соо үргэлжэлбэ. Промышленна 42 предприяти, гүрэнэй ниитын транспортын хүдэлмэришэд буһалгаанда хабаадаһан байгаа гэжэ Бирмын газетэнүүд бэшэнэ. Эдэ буһалгаануудай үеэр журам сахигшад буһалгаалагшадтай тэмсэһэн байна. Энээнһээ уламжалан, 22 хүн алуулаа, 73 хүн, эдэнэй дунда 13 полициин хүдэлмэрилэгшэд шархатаа. Буһалгаануудые, митингнүүдые, демонстрацинуудые хориһон захиралта засагаархид гаргаха баатай болобо. Буһалгаалагшад салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, барайгараар хангаха эрилтэ табяа. Эдэ эрилтэнүүдыень правительствын түлөөлэгшэдэй хангахадань, орон дотор байдал заһаржа эхилбэ.

СПОРТ — Спорт — СПОРТ

ДЭЛХЭЙН ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОНАТ

— Спортивна акробатикаар дэлхэйн түрүүшын чемпионат эмхидхэхэ эрхэ совет федерацида олгоһон ушар баримтань спортын энэ зүйлые хүгжөөлгэдэ манай спортсменүүдэй ехэ габьяатай байһан тухайнь элирхэйлэн гэршэлнэ, — гэжэ Спортивна акробатикаар уласхоорондын федерациин генеральна секретарь Анатолий Ропов АПН-эй корреспондентдэ хэлэбэ.

Спортын энэ зүйлөөр уласхоорондын түрүүшын мүрысөөнүүд — СССР-эй лётчик-космонавт Владислав Волковой шангай мүрысөөнэй 1972 оной ноябрь һарада болоһониинь мэдээжэ aaб даа. Нүхэр Волковой нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө хоёрдохи наадан нёдондо жэлэй ноябрь һарада Москвада үнгэргэгдөө һэн. Энэ мүрысөөнэй үнгэргэгдэжэ байха үеэр спортын шэнэ эмхи — Спортивна акробатикын уласхоорондын федерациин учредительнэ конгресс зарлагдаһан юм. Дэлхэйн чемпионадуудай ёһо гуримууд, устав энэ конгресс дээрэ баталагдаһан байгаа. Тиихэдэ спортын энэ зүйлөөр дэлхэйн түрүүшын чемпионадые 1974 оной июниин 12-то, мүнөөдэр, нээхэ гэжэ хэлсэгдээ һэн.

Дэлхэйн түрүүшын чемпионадые үнгэргэхэ гэһэн эрхын манай орондо юундэ олгогдоһониинь ойлгосотой юм aaб даа. Ушарынь юуб гэбэл, дэлхэйн бусад оронуудта орходоо, спортивна акробатика СССР-тэ үнинэй хүгжэжэ байнхай. Баталагдаһан ёһо гуримуудаар, тусхай программаар аяар 1939 ондо түрүүшын бүхэсоюзна мүрысөөн үнгэргэгдөө бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо бүхэсоюзна чемпионадууд таһалгаряагүйгөөр болодог юм. СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн һаяңай үнгэргэгдэнэ.

Мүнөө 300 мянга шахуу хүн манай орондо спортивна акробатика эрхилдэг юм. Орёо нарин түхеэрэлгэнүүдэй, хэрэгсэлнүүдэй хэрэггүй байдаг дээрэһээнь һурагшад спортын энэ зүйлөөр ехэтэ һонирходог байна. 8—9 наһатай заахан хүбүүд, басагад һургуулинуудта, спортын клубуудай хүүгэдэй бүлэгүүдтэ ябана. Киевтэ, Минскдэ, Ригэдэ, Волгоградта, Тольяттида, Воронеждо, Ставропольда, Ярославльда акробатика илангаяа алдаршанхай юм.

Жэшээлхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ спортын энэ зүйлдэ ехэ дуратай врач-стоматолог Виталий Гройсман автомобиль бүтээгшэдэй хото — Тольяттида акробатикын секциие хүтэлбэрилжэ байнхай. Бүхэсоюзна ба уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ тэрэнэй хүмүүжэмэлнүүд хододоо ехэ амжалта, илалтануудые туйлана. Һурагша басагад Надежда Маслобойщикова, Любовь Гуляева долоон жэлэй урда тээ һорилго хэжэ эхилээ һэн. Бэлигтэй бэрхэ басагад һаяар спортын мастернууд заатагүй болохо. 1971 ондо Маслобойщикова һүрэлгөөр СССР-эй түрүү һуури эзэлээ һэн. Хойто жэлынь тэрэ эгээн орёо упражнени — гэдэргээ хоёролжон сальто дэлхэй дээрэ түрүүлэн хэһэн байгаа. Мүнөө 19-тэй болоҗо ябаһан Гуляева нютагайнгаа спортсменүүд Тамара Дубровина, Татьяна Саблина гэгшэдтэй хамта бүлэгөөрөө упражнениинүүдые гүйсэдхэлгөөр СССР-эй кубок эзэлээ.

Эдэ бүхы басагад, мүн ороной хэдэн удаа чемпионка, 23-тай Наталья Тимофеева (Ставрополь) дэлхэйн чемпионадта бэлэдхэл хэжэ байна. Эдээнһээ гадна, Московско областьһоо Елена Базунова, Нина Бабкина гэгшэд эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал командын кандидадууд юм.

Һүрэлгөөр ороной хэдэн удаа чемпион Василий Скакун (Ставрополь), СССР-эй кубогта хүртэгшэ Юрий Зикунов (Минск), Владимир Назаров ба Владимир Алиманов (хоюулаа Волгоградһаа) эрэшүүлэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ ороно.

37-той Юрий Золотов түрүүтэй Московско областиин дүрбэн акробат һүүлэй жэлнүүдтэ үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна чемпионадууд дээрэ бүлэгөөрөө упражнениинүүдые гүйсэдхэлгөөр заабол илажа гарадаг байгаа. Эхэнэр болон эрэ хүнэй хамтаараа гүйсэдхэлгэдэ Свердловск хотын спортсменүүд — үбгэ һамган хоёр Галина, Юрий Савельевтэн хэдэн удаада оронойнгоо чемпионуудай нэрэ солодо хүртэнхэй.

(АПН).

ТОБШОХОНООР...

☆ ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Үнгэрэгшэ жэлэй Бүхэдэлхэйн универсиадын чемпион Юрис Силов (Латви) «Ригын кубогууд» гэһэн заншалта мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, зуун метрэй зайе 10,1 секунда соо гаталаа гэхэ гү, али энэнь байгша ондо Совет оронойн спортсменүүдэй тогтооһон эрхим рекорднуудай нэгэн болоно.

Мүн үнгэрэгшэ жэлэй универсиадын бронзо медальда хүртэһэн Наталья Лебедева бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар үнгэргэгдэһэн зуун метрэй зайе 13,4 секунда соо гаталжа, энэ жэлэй урилдаанай саг һайжаруулба. Тиихэдэ үшөө хоёр спортсмен зуун метрэй зайе 10,3—11,5 секунда соо гаталһан байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Борис Изместьев, нүгөөдэнь — хэдэн удаа чемпионка ябаһан Надежда Бесфамильная гэгшэд болоно.

Үбэлэй мүрысөөн дээрэ СССР-эй чемпион болоһон Москвагай Геннадий Бессонов гурбалжаад һүрэхэдөө, 16 метр 30 сантиметрэй тэмдэг дээрэ буужа, оронойнгоо рекорд шэнэлбэ. Латвиин түлөөлэгшэ Ингриде Баркане гэгшэ 400 метрэй зайе 52,3 секунда соо гаталһан байна.

☆ БОКС. Эдиршүүлэй дунда боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө Киев хотодо үнгэргэгдэһэн наадан дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан Совет оронойн боксернууд долоон алтан, гурбан мүнгэн, нэгэ бронзо медальнуудта хүртэбэ.

Түрүүшын һууринуудые (шэгнүүрэйнгээ талаар) Александр Ткаченко (Донецк), Виктор Рыбаков (Магадан), Болгариин Цачо Андрейковски, Владимир Сорокин (Новотроицк), Валерий Лимасов (Уфа), Николай Сигов (Ленинград), Михаил Бычков (Москва), Владимир Даньшин (Новокуйбышевск), ГДР-эй Дитер Енде, Румыниин Константин Дафино, Болгариин Красимир Машев гэгшэд эзэлээ.

Совет оронойн боксернууд Феликс Пак (Андижан), Михаил Круц (Фрунзе), Сергей Плисов (Ленинград) гэгшэд мүнгэн, Александр Куприн (Кострома) бронзо медальда хүртэһэн байна.

Боксын наадаанда дуратайшуулай Европын ассоциациин гүйсэдкомой шиидхэбэриин ёһоор, Владимир Даньшин наадаанай эрхим боксер гэгдэжэ, боксын наадаанда дуратайшуулай уласхоорондын ассоциациин түрүүшын президент байһан Эмиля Гремо гэгшын кубогта хүртэбэ.

Мүрысөөндэ хамтадаа 18 оронойн 117 боксер хабаадалсаһан байна.

☆ ВЕЛОСИПЕД. «Социалистическая индустрия» газетын шанда хүртэхын түлөө велосипедээр урилдагшадай дунда хэдэн үдэрэй туршада эхилһэн урилдаан дүүрэбэ. Эндэ Душанбе хотын «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Тихонов, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командын гэшүүд СССР-эй чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Белорусси, Литвагай дардам харгыгаар урилдаанда хабаадагшад мүрысэһэн байна. Тиихэдэ эдэнэр 1370 километрэй зай гаталһан байгаа.

КАБУЛ

Хани барисаамнай бэхижэнэ

ТАСС

Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Даудай хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод бусаһанда зорюулжа, Советскэ Союзай ба Афганистанай Республикын хэһэн хамтын мэдүүлгын бүрин текстые Бахтар агентство тараагаа.

Хани барисаанай, хүршэ ёһоной, адли тэгшэ эрхын, нэгэ нэгэнэйнгээ бэеэ дааһан байдал хүндэлэлгын, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалай гол ёһонуудта үндэһэлһэн Афганистанай Республикын ба Советскэ Союзай хоорондын али бүхы харилсаа холбоон, хани барисаан хоёр оронойн арадуудай бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһада саашадаашье хүгжэхэ байна гээд «Джумхурият» газетэ совет-афган хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые тайлбарилан бэшэнэ.

Уласхоорондын олон асуудалнуудаар, тодорхойлон хэлэхэдэ, Ази түбидэ эб найрамдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо тухай асуудалнуудаар Афганистанай, Советскэ Союзай нэгэн адли һанал бодолтой байһыень хөөрэлдөөнүүд үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гээд газетэ бэшэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА — телефон·телеграф·радио

ХАНОЙ

ДРВ-дэ барайгар хуряажа эхилбэ

ТАСС

Һүүлэй үедэ Хойто Вьетнамда наһата дулаан үдэрнүүдэй оршоходонь, барайгар түргөөр эдеэшэһэн байна. Республика дотор хүдөө ажахын энэ ургамал хуряажа эхилбэ. Баян ургасын абтаха байһые этигэхээр. Олон провинцинуудай таряашад гектар бүриһөө дунда зэргээр 2,5—3 тонно ургаса хуряана.

ГАВАНА

Чилидэхи харата ябуулганууды буруушаана

ТАСС

Юридическэ хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан олониитын суглаан Кубын нииелэл хотодо болобо. Чилиин сэрэгэй хунтаар барижа хаагдаһан Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие дары сүлөөлхэ эрилтэ суглаанда хабаадагшад табиһан байна.

Республикын генеральна прокурор доктор Сантьяго Куба суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилиин сэрэгэй хунтын хорото муухай ябуулганууды оронойнгоо юристнүүдэй үмэнэһөө эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлээ.

ВАРШАВА

ВФДМ-эй гүйсэдхэхэ комитедэй заседани

ТАСС

Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй заседани июниин 10-да Варшавада нээгдэбэ. Дэлхэйн 54 оронойн залуушуулай 60 эмхиин түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. ВФДМ-эй IX ассамблейе байгша оной һүүл багта Варна хотодо зарлалгада бэлэдхэл хэлгэдэ энэ заседани зорюулагдаа. Гол шухала документнүүдэй проектнүүд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

ҺҮҮЛЭЙ ҮДЭРНҮҮДЭЙ БОРОО

Багша оной июниин долоон үдэр Монголой Арадай Республикын баруун-урда зүгһөө аадар бороо манай республикада хүрэжэ ерээ. Тиин гэнтэ хүйтэн болоҗо, республика доторнай хоёр үдэрэй туршада хура бороо, зарим нютагуудта нойтон саһан ороһон байна. Жэшээнь, июниин 10-най һүни зарим нютагуудта гурбан градус хүрэтэр хүйтэрһэн байба. Прибайкалиин, Түнхэнэй, Захааминай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн аймагуудта 15—20 миллиметр шиниг нойтон ороһон байба. Республикын бусад аймагуудта 5—10 миллиметр хура бороо ороо.

Хоёр хоногто ороһон бороодо республикын гол, горхонууд 50—100 сантиметрээр нэмэбэ. Нэмэһэн энэ уһан гол, горхоной эрьеэр оршодог тосхон нютагуудта аюул тодхор үзүүлхэгүй.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулые хүмүүжүүлэгшэ» — түрүү бэшэг. Республикын таряалан дээрэ. Һунгалтые угтуулан.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Буряад орон һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр» — тематическа.

Гурбадахи хуудаһанда. «Проблемы мира и социализма» — журналһаа абтаһан материал. «Һайнаар хүдэлхын, һонирхолтойгоор ажаһуухын түлөө» — Л. Мартыновагай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Элдэб һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — «Почтальон ба почто» гэһэн дамжуулга ухибүүдтэ харуулагдаха (үнгэтэ). 15.00 — Дм. Кабалевский. Оркестртэй наадаха фортепианын 3-дахи концерт. 15.20 — «Ленинэй заһан замаар». Бүхэсоюзна репортаж. 15.50 — «Парткомой секретарь» — Телевизионно уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. (үнгэтэ). 17.00 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын V конкурсые баяр ёһололой оршон байдалда нээлгэ. Кремлиин Съезднүүдэй ордонһоо дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 19.45 — 19.55 — Забһарлалга. 19.55 — Кремлиин Съезднүүдэй ордонһоо дамжуулгын үргэлжэлэл.

Улаан-Үдэ 21.00 — Телевизионно һонин. 21.15 — «Нүхэр хүдэлмэришэн».

«О р б и т а». 21.55 — **СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр А. Н. Косыгинтай Московско городской һунгуулиин округой һунгагшадай уулзалга.** ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрһаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 00.15 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«У л а а н-Үдэ. 19.30 — «Үсэгэлдэр, мүнөөдэр ба хододоо» — уран һайханай фильм.

«Орбита». 21.00 — Фехтованяар СССР-эй чемпионат. Рапира Эрэшүүл. Минскһээ дамжуулга хэгдэхэ. 21.15 — Дм. Шостакович. Прелюди. 21.25 — «Ильмены» — телевизионно документальна фильм.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ФАЗАНУУДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛНЭ

«СВЕРЧЕВИЦА» гэжэ агнууриин ажахы Болгарии Арадай Республикын Русе хото шадар Дунай мүрэнэй эрьедэхи үзэсхэлэн һайхан тужа соо байдаг юм. Фазанууды эндэ 14 жэлэй турша соо үсхэбэрилжэ байнхай. Түрүүлэн хоёр мянган фазанай дальбараа дэгжээгдээ һэн. Энэ жэлдэ 120 мянган гоё һайхан шубуудые эндэһээ бүхы орон соогуураа тарааха. «Сиричевицэдэ» эрхим һайн инкубаторнууд түхеэрэгдэнхэй, орёо нарин техникэ шубуушадай хэрэглэмжэдэ үгтэнхэй.

ХҮН ДАЛАЙЕ БУЛИНА

ТАМАРАЛГААР һорилго хэдэг 28-тай японец Сеити Накадзима Малаккска хоолойе тамарһан түрүүшын хүн боло... но. Тэрэ Индонезиин Рупат аралһаа гараад, 30 миль тухай уһанай зайе гаталжа, Малайзиин Порт-Диксон гэжэ бишыхан хото шадар гараһан байна.

Энэ хадаа холын зайда тамардаг спортсменэй хоёрдохи һэдэлгэ болоно. Урда тээ Накадзима тамарха һэдэлгэ хэбэшье, урагшагүйдөө һэн. Харьялаа түрэн урагхалдые абтажа, хүсэеэ буураһан Накадзимые катерай борт дээрэ абажа, эндэһээ 3 милиин сазарта оршоһон эрьедэ гараһан юм.

Энэ удаада Малайзиин Танг Чик гэдэг эрэлхэг зоригто тамарагшада туһалһан байгаа. Танг Чик 40 гаран жэлэй турша соо эндэ загаһа бариһан дээрэһээ нютагайнгаа сагай уларилые һайн мэдэхэ һэн.

Мүнөө болотор Накадзима найман ехэ хоолой, тэрэ тоодо Ла-Маншые гаталһан байна. Малаккска хоолойе гаталан тамархадаа, арбадахи гэхэ гү, али ойн баярта Гибралтарай хоолойе гаталан тамарха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа тэрэ мэдүүлээ.

ЮРЭ БУСЫН РЕКОРД

НЬЮ-ЙОРК. Калифорниин университедэй 22-той студент Джон Леджетт юрэ бусын рекорд тогтообо. Тэрэнэй жолоодоһон бишыхан самолёт мөөрнүүдээ дээшэнь хээд, аяар 40 километр ниидэһэн байна. Харин Леджетт өөрөө толгойгоо уруугаа хээд ябаа. Энэ зайгаа хоёр час дүрбэ минутын турша соо гаталба.

«Даншье хүшэр бэрхэтэй байгаагүй», — гэжэ рекордсмен Аризоно штадта амгалан һайнаар буумсаараа омог баяртайгаар мэдүүлээ.

Леджетт зорюута ута бол гоһон түхеэрэлгэ-барюулааһ самолёдоо жолоодоһон байна юм.

МОГОЙНУУДАЙ ДОБТОЛГО

АФРИКАДАХИ Чад гүрэнэй нюдэ алдама, заха хизааргүй үргэн саваннын дунда байдаг Кело гэжэ тосхоной хүн зон энэшье үдэр, урдынхидал жэ тэ, үүр хираанай үеэр эртэлэн бодобод. Ажалай үдэр эхилжэ, ямаршье гай тодхор хүлеэгдээгүй хэбэртэй байгаа һэн.

Гэнтэ захын урса гэрнүүдэй нэгэнһээ туһа хүргэхые гүйһан бузагай муухай оог хашхараан соностобо. Зэрлиг байгаалиин дунда ажаһуудаг эндэхи зон элдэб эсын уршаг түбэгүүдтэ дадашанхай юм. Энэ удаада һүрэг һармагшад эдеэ хоолой хадагалһан газартамнай добтолоо гэжэ олонхид һанаһан байгаа. Теэд бүри һүрөөтэй муухай юумэн болобо: тоо томшогүй олон могойнууд тосхон худар ерэжэ ябабад. Өөһэдынгөө ямар нэгэ дура хүсэлэнгөөр ябаа юм гү, али түймэрэй аюулһаа тэрьедээ юм гү, бү мэдэе.

Ута хутаганууды, шиидэмүүдые, шулуунуудые бариһан хүнүүд хамгаалалта хэжэ эхилбэ. Могойнуудай добтолгые эдэнэр арай гэжэ сарюулаа һэн. Хэдэн арбан хүн хорото могойнуудта хазуулһан, табан хүн үхэһэн байгаа.

(ТАСС).

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июниин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото» — 3 (акробатика), 12 (уһанай-мотор спорт), 33 (регби), 37 (мэргэн буудалга), 39 (самбо), 40 (туризм).

«Спортлото-2» — 4 (альпинизм), 7 (биатлон), 1... (велоспорт), 26 (мотобол), 36 (слалом), 40 (туризм).

ТАСС-ай корр.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, зарим газарнуудаар багаханаар бороо ороход. Зүүн-хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 18—23 градус дулаан болохо, Байгал шадарай, хойто аймагуудаар 13—18, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 7—9, үдэртөө 19—21 градус дулаан болохо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03445. Заказ № 00444